ŠTUD. K

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 36 (1427) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST nedelja 26. februarja 1950 Danes 6 strani - Cena 20 lir

PO IZGLASOVANJU IREDENTISTIČNE RESOLUCIJE

Brez dvoma pomeni izglasovanje resolucije italijanskih nacionalističnih strank o priključitvi Tržaškega ozemlja Italiji in o združitvi obeh con nov sramotni datum v protiljudski in protidemokratični, še posebej pa protislovanski iredentistični gonji zadnjih pet let.

Pomembnost tega glasovanja pa je za tržaško politično zgodovino tem večja spričo dejstva, da so se kominformisti dejansko pridružili in pristali na iredentistično linijo tržaške italijanske reakcije s tem, da niso glasovali proti njeni resoluciji, temveč so se glasovanja vzdržali in glasovali za svojo resolucijo, ki je v bistvu še bolj ogabno klevetniška in lažniva in s tem še bolj protirevolucionarna kot pa resolucija tržaške italijanske buržoazije sama. Zato so kominformisti molče pritrdili ugotovitvi demokristjanskega župana — ki se je razglasil za zastavonošo iredentizma rekoč, da je njegova oseba simbol povezave istrskega Italijana s tržaškim in z Italijo — ko je dejal, da so vsi občinski svetovalci razen enega (tov. Deklevej) složni glede obsodbe «terorja v coni B» in da tudi kominformisti dokazujejo s svojim stališčem, da smatrajo imenovanje guvernerja kot kompromis, sprejemljiv le trenutno in z mnogimi pridržki v pričakovanju bodočih dogodkov, ki bodo položaj spremenili.

Ni torej nobenega dvoma več, da so kominformisti ponovno dokazali, kako so tudi oni prav tam, kjer je bil demokristjan Bettiol že pred tremi ali štirimi leti, ko je dejal, da bodo italijanske nacionalistične stranke v Trstu «sprožile val iredentizma, tako da miru ne bo nikdar več». In prav po tem Bettiolovem geslu je zadišalo predsinočnjim v sejni dvorani tržaškega občinskega sveta ozračje, v katerem so se tudi kominformisti tako ugodno in prijetno počutili in za ustvarjanje katerega so prav oni doprinesli levji delež. Prav nič se niso razlikovali od klerofašistov, fašističnih misinov — celo prednjačili so jim od časa do časa in zato prejeli tudi zasluženo pohvalo. «Kominformistom vas — je dejal demokristjanski župan kominformistu Radichu — ker ste bili prvi, ki ste zapustili podlo in bedasto družbo». In kominformist Radich se je vzravnal od ponosa... saj, kdo se ne bi čutil počaščenega ob teh klasičnih Dantejevih besedah, ki so postale v tistem trenutku simbol skupne borbene platforme tržaške buržoazije in kominformistov v borbi proti ljudski oblasti, proti pridobitvam osvobodilne borbe, proti ljudski zakonodaji, ki je v coni B uničila fašistično, proti agrarni reformi, ki je kolonom in polovinarjem dala zemljo — skratka: simbol platforme najčistejše kontrarevolucije.

In ne samo to! V tej in takšni kontrarevolucionarni borbi hočejo kominformisti prevzeti iredentistično zastavo iz Bartolijevih demokristjanskih rok računajoč na to, da bodo mogli nekega dne reči: Mi smo tisti, ki smo s svojo spretno politiko vrnili Italiji ne samo cono A, temveč vse Tržaško ozemlje, ne pa tisti, kjer so «titisti» italijanstvo uničili in ki ste ga hoteli vi zabarantati. Ne smemo namreč pozabiti, da je 19. julija 1949 leader italijanske socialistične stranke v imenu socialistov in komunistov to spremost takole raztolmačil:

«In če imenovanje guvernerja pomeni imenovanje tujega guvernerja, pomeni hkrati italijansko tržaško ustavodajno skupščino, ki bo rešila vprašanje ozemlja, ki je italijansko in ki se mora vrniti Italiji v italijanskem smislu.»

Prav to skupščino, ki bo «vrnila Tržaško ozemlje Italiji», so imeli v mislih kominformisti, ko so pritrjevalno molčali, kadar jim je demokristjanski župan ugotavljal, da so tudi oni z njim, kljub temu da sedaj zahtevajo — trenutno — guvernerja.

Okrog te platforme ter čvrsto ob njej pa je dolarski zveznik Agneletto, ki je bil predsinočnjim, prav tako kot kominformisti, deležen najlaskavejših priznanj in pohval italijanskih iredentistov. Neki demokristjan mu je dejal približno takole: Čeprav se izražate za guvernerja, ste naš prijatelj, kajti vaša in naša usoda je skupna spričo «nevarnosti titizma; in bog ne daj, da odidejo angloameriške čete iz cone A! In Agneletto se je takoj pokazal hvaležnega in italijanskim iredentističnim lažem, za katere bi človek mislil, da so višek fantazije zaslepljenega sovraštva, dodal ponižno, uslužno, vdanega hlapčevskega zaveznika vredno novo laž in novo kleveto. Prav gotovo se je počutil mnogo močnejšega kot doslej, saj si domišljuje, da ga zadnje tedne krijeta kar dva «imenitna» in «neomadeževana» — «neodvisna» Slovenca ter da si zato lahko privošči laži, ki nadkriljujejo celo tiste, ki jih poraja italijansko šovinistično sovraštvo. «Neodvisnima» in Agnelettu pa je omenjeni demokristjan točno povedal, čemu služi njihov «akcijski odbor za obrambo STO-ja»: angloameriške čete morajo ostati v coni A.

V tem leži torej bistvo gesla o kominformističnem, Agnelettovem pa tudi indipendentističnem guvernerju, ki se tako sijajno krije z ostudno klevetniško gonjo laži in sovraštva italijanskega iredentizma in kontrarevolucije, kajti tudi indipendentisti so se s tem nujno postavili čvrsto ob omenjeno kontrarevolucionarno platformo. Zato tudi oni niso črhnili besede, ko je iredentistični zastavonoša ugotavljal njihovo pritrjevanje na lažna ugotavljanja izglasovane resolucije o terorju v coni B. Zato ni brez globoke notranje zveze indipendentistična pobuda z njihovim predlogom resolucije o združitvi obeh con, predlogom, ob katerem se je na štirih sejah občinskega sveta do maksimuma razvilo ozračje iredentizma, prav tistega, ki bo vzrok, da ne bo «miru nikdar več».

Zato se je zdelo, da je bil predstavnik Slovansko-italijanske ljudske fronte na predsinočnji seji občinskega sveta eden proti devetinpetdesetim. Toda resnica je na strani enega, medtem ko jih devet in petdeset zagovarja laž. Zato je glasnik resnice tudi glasnik ljudstva, zagovorniki laži pa so glasniki protiljudskih interesov.

Resnica pa je — prej ali slej — vedno zmagala!

Sovjetski strokovnjaki pri bolgarskih železnicah

SOFIJA, 25. — V Bolgariji je nedoločeno število sovjetskih železniških strokovnjakov, ki vodijo tečaje za bolgarske železničarje. Naloga teh strokovnjakov je, da bolgarske železničarje seznanijo s sovjetskim sistemom velikih železniških prevozov.

KOMENTARJI O IZIDU ANGLEŠKIH VOLITEV

Vzrok neuspeha laburistov je neizpolnitev danih obljub

Zopet sistem dveh strank? - Govori se o možnosti novih volitev v Angliji v jeseni - Attlee bo moral preosnovati svojo vlado

LONDON, 25. — Položaj angleških strank je bil zvečer takšen. Laburisti imajo v parlamentu 315 sedežev, v prejšnjem parlamentu 390, konservativci 294, prej 218, liberalci 9, prej 10, komunisti niso dobili nobenega sedeža, v prejšnjem parlamentu pa so imeli 2. Druge stranke imajo 3 sedeže, prej pa so jih imele 20.

Na teh volitvah so dobili laburisti 13.209.400 glasov, 1945 pa so dobili 11.967.985, konservativci so dobili 12.364.891 na zadnjih volitvah pa 9.847.122, liberalci so letos dobili 2.612.276 glasov, leta 1945 pa 2.227.400, komunisti so dobili 91.746 glasov, prej pa 102.780. Vse ostale stranke pa so dobile 229.335 glasov, medtem ko so jih na prejšnjih volitvah dobile 958.264.

Po teh podatkih je razvidno, da se je volitev udeležilo 84 odstotkov volivnih upravičencev, na zadnjih volitvah leta 1945 je znašala volivna udeležba 75 odstotkov, 76 odstotkov pa leta 1935. Med ostale 3 sedeže, o katerih še ni rezultatov moramo šteti onega iz Moss Side (Manchester), kjer bodo volitve prihodnji mesec. Rezultati teh sedežev bodo znani v ponedeljek, rezultat onega iz Manchestera pa 1. marca.

Novo izvoljeni poslanci se bodo sestali v parlamentu 1. marca, ko bodo položili prisego. Podobna slovesnost bo istega dne v lordski zbornici.

6. marca bo kralj slavnostno odprl novi parlament.

Angleška vlada se je ob 11. uri po krajevnem času sestala pod predsedstvom Attleeja in preučila položaj, ki je nastal v zvezi z volitvami. Vsi ministri so nato podali ostavko ministrskemu predsedniku. Sestava nove Attleejeve vlade bo v kratkem objavljena. Vlada je odbila mnenje o kaki koalicijski vladi. Attlee se je omejil na izjavo: «Bomo nadaljevali». Nova vlada pod predsedstvom Attleeja bo torej spet laburistična.

Attlee bo verjetno sestavil novo vlado do srede zjutraj, ko se bo predstavil laburistični parlamentarni skupini.

Po sestanku vlade je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi: «Vlada se je sestala danes zjutraj in razpravljala o položaju, ki je nastal po volitvah». Potem ko se je predsednik vlade posvetoval s svojimi kolegi, je sklenil, da je sedaj, ko bodo v parlamentu imeli laburisti večino, dolžnost sedanje vlade ta, da ostane še naprej na oblasti, ker to zahtevajo koristi države.

Predsednik vlade upa sedaj, ko so končane volitve, da bodo vsi še enkrat izpolnili svojo dolžnost pri vodstvu države».

Na sedežu konservativne stranke so uradno objavili, da se bo v torek popoldne sestalo vodstvo konservativcev pod predsedstvom Winstona Churchilla. Po mrzlični napetosti, ki je vladala na dan volitev, se je angleški narod znašel v resnem položaju. Nekaj rezultatov je sicer še neznanih, toda prav gotovo je že, da z 20 glasovi večine Attlee na noben način ne more pričakovati, da bo še za nadaljnjih 5 let na oblasti, ne da bi med tem časom ponovno poklical angleški narod na volitve. Njegovi ministri bi bili prisiljeni prisostvovati vsem sejam parlamenta, laburistični poslanci pa ne bi smeli niti zboleti, kajti vsak hip bi lahko prišlo do presenečenja. Tudi če bo laburistična vlada sklenila koalicijo z liberalci, bo položaj stalno kritičen. Sodelovanje pa se bo lahko doseglo le tedaj, če bodo laburisti dali liberalcem važne koncesije. V prvi vrsti, če bodo popustili pri nacionalizaciji jeklarske industrije.

Kaj je sklenil Attlee prvaki stranke in pa na seji vlade prav za prav ni znano.

Vse kaže pa, da sta samo dva izhoda, ali takojšnje nove volitve, ali pa pričakovanje. Politični opazovalci predvsem pa list «Times» izražajo mnenje, da bo sprejeta druga rešitev.

Na vsak način čakajo vlado težki dnevi. Sindikati, ki so zaradi volitev utihnili s svojimi zahtevami, jih bodo spet postavili na dnevni red predvsem pa zaradi splošnega nezadovoljstva, ki vlada zaradi blokade mezd. Poleg tega pa traja tudi kriza dolarjev. Položaj je za šibko vlado, kateri grozi razpis novih volitev, res težak.

Splošno mislijo, da Attlee ne bo napravil velikih sprememb v vladi, predvsem pa pri važnejših ministrstvih. Verjetno bo Morrison ostal predsednik parlamenta, Bevin prav tako ne bo zapustil zunanjega ministrstva, niti Stafford Cripps finančnega. Kljub temu pa bo Attlee moral zamenjati ministra za kolonije Creeck Jonesa ki je bil poražen v svojem volivnem okrožju. Sprememba bo verjetno tudi v ministrstvu za delo. Verjetno je, da bo sedanjega ministra Isaacsa zamenjal Bevan, ki je bil do sedaj minister za higieno. Zaenkrat čaka vlado tudi novo hudo vprašanje: izglasovanje proračuna.

Čeprav je danes borza zaprta, kot je to običajno ob sobotah, pa v finančnih krogih v Londonu špekulirajo še naprej. Medtem ko se na eni strani v splošnem veselijo, da so konservativci pridobili veliko glasov, pa na drugi strani vlada velika vznemirjenost zaradi negotovosti, ki bo zaradi šibke večine laburistične vlade morila politično in gospodarsko življenje države. V splošnem si želijo novih volitev. Odločitev laburistov, da bodo ostali na oblasti, ni izzvala nobenega presenečenja v gospodarskih krogih. Vendar pa so si vsi edini, da bo morala biti Attleejeva vlada v bodoče bolj previdna pri gospodarskih in finančnih vprašanjih. Številni so tudi oni, ki sodijo, da bo vlada morala vsaj zaenkrat popustiti pri načrtih o nacionalizaciji sladkorne industrije ter zavarovalnih družb. Kar se pa tiče bodočnosti jeklarske industrije, je treba dodati, da je sicer prejšnji parlament odobril zakon o nacionalizaciji te industrije. zakon pa bo stopil v veljavo šele jeseni. Medtem se pa lahko zgodi, da bodo razpisane nove volitve. Finančni krogi pa pravijo, da bo glavna preizkušnja za novo vlado glasovanje državnega proračuna, ki mora biti po parlamentarnem običaju v mesecu aprilu. Nekateri mislijo, da bo ta proračun orožje, s katerim si bodo hoteli laburisti pridobiti ljudsko mnenje, preden bi razpisali morebitne nove volitve.

Angleški tisk in javnost sploh si stavijo vprašanje, ali bo laburistična vlada lahko ostala na oblasti s tako majhno večino. «Times» in večina časopisov pravi, da ne. Mnenje je da večina, ki ima manj kot 40 sedežev večine v parlamentu, ne more nastopati.

Konservativni krogi in list «Daily Telegraph» ostro napadajo liberalce, ker pravijo, da so prav liberalci krivi, da niso konservativci dobili večine in da so prišli ob 40 do 50 sedežev. Komunistični list «Daily Worker» pa priznava poraz KP vendar pa piše, da to še ni vzrok pesimizma.

Jugoslovanski tisk obširno komentira rezultate angleških političnih volitev. «Politika» piše, da ni zmagala nobena stranka, kajti nobena namreč ne bo mogla sestaviti tako homogene vlade, kakor je to uspelo laburistom leta 1945 po zmagovitih volitvah. Časopis piše, da bodo te volitve ostale v spominu ne samo zaradi medlih rezultatov, temveč tudi zaradi velikega števila kavcij, ki so jih izgubili neizvoljeni kandidati. Časopis piše, da začenja v angleškem političnem življenju sistem dveh strank ki je nehal v začetku tega stoletja, ko se je na politični pozornici pojavila laburistična stranka in spravila v nevarnost sistem, ki sta ga ustvarili konservativna in liberalna stranka. Danes so bili liberalci popolnoma premagani in nobena mala stranka nima upanja, da bi preživela sedanje prilike.

Prav tako poudarja tudi «Borba» obnovitev sistema dveh strank in pa ojačenje konservativcev. Eden izmed vzrokov tega pojava, piše «Borba» je ta, da laburisti niso izpolnili obljub, ki so jih dali leta 1945. Zaradi tega je velik del volivcev iz krogov srednjega sloja dal svoj glas konservativcem, ker so jih razočarali laburisti s svojo politiko.

«New York Times» piše, da so bile angleške volitve nekak poraz za laburistično stranko.

Ob sedmi obletnici smrti narodnega heroja JANKA PREMRLA-VOJKA

Nekdaj — kje daleč za nami je že tisti čas — so pisali dolge članke in nekrologe ob podobnih obletnicah smrti zasluž nih mož. To je bilo prav in dobro. Tistih ljudi, ki so narodu in ljudstvu pomagali, da mu ni bilo še bolj trdo in še hujše pri srcu, so se pač morali spominjati z lepimi besedami in tako kot so takrat znali in vedeli.

Tako po domače bi rad tudi jaz povedal nekaj ob tej veliki obletnici. Polno je besed, ki silijo skozi pero na papir. Ne vem, katera izmed vseh — borbenih in svetlih utrinkov —

bo šla bolj v srca naših ljudi, ki danes po vsej Primorski gradijo tako veliko prihodnost. Ni lahko razporediti besede, ki silijo kot stotisočglava revolucionarna množica skozi ozka vrata. To je težak opravek. Pa mi bo pri vsem pomogel — Vojko...

Preprosto, jasno, razumljivo, prepričujoče — borbeno in revolucionarno je govoril ljudem kot partizan-aktivist in mobilizator ljudstva za upor proti črnemu okupatorju. Tako bom tudi jaz. Od ljudstva se ne smeš oddaljiti, če hočeš, da te bo razumelo.

Pod Nanosom je zažarela zvezda

V St. Vidu pod Nanosom je 29. II. 1920 zavekal novi človek Janko, ki je imel pozneje nastopiti tako — uporno pot proti vsem krivicam, da je z njo razgibal zasužnjene ljudi po vsej Primorski. Iz njegovih otroških let vemo po pripovedovanju, da je bil zelo živahen in iznajdljiv deček. Zelo rad se je igral z drugimi otroki vojake, kjer je v igri vedno prevzel mesto poveljnika. Ko so mu hoteli vsiliti fašistični balilski kroj, ga je vrgel v stranišče. Če mu je kdo rekel besedo «s'ciavo» se je takoj stepel z njim. Na fašističnega učitelja je celo uprizoril atentat s staro avstrijsko puško.

Vse to je označevalo mladega in doraščajočega Janka kot izredno svobodnega človeka. Jarma suženjstva svojega ljudstva se je tako dobro zavedal, da je koval načrte, kako bi temu odpomogel. Baje je šel nekdaj celo na taborjenje na Nanos, ostal tam nekaj dni, si krepil duha in koval načrte za bodočnost. Kot deček je vedno premišljeval, kako bo napravil boljše orodje, boljšo koso, boljši plug. Vedno je zamislil kaj novega. Prav tak je bil pozneje v partizanih. Gledal je, da je bila njegova četa vedno najboljša, taborišče vedno vzorno in snoval načrte, kako bo ugrabil fašistom novega orožja in jim katero prav pošteno zagodel.

Vojko in ljudstvo

Vojko je stopil v partizansko edinico, ki je štela 7 borcev. To je bilo — sedem upornih titanov — ki so dali snovi za najrazličnejše govorice med ljudstvom Vipavske doline, Pivke in po vsem Idrijsko-Cerkljanskem vse do Tolmina in še po Baški grapi do vznožja Krna, Peči, Porezna in Blegoša. Kot lepa junaško — odločno začeta

(Nadaljevanje na 6. strani)

KOMENTAR „BORBE" O KITAJSKO-SOVJETSKI POGODBI

Velika važnost pogodbe o zavezništvu med največjima državama na svetu

Načela, na katerih sloni pogodba, so pravilna, toda vrednost dogovorov bo odvisna od izvajanja teh načel v praksi, kar se pa iz besedila seveda ne vidi

BEOGRAD, 25. — List «Borba» piše o zavezniški in prijateljski pogodbi med Kitajsko in ZSSR med drugim:

V pogodbi o prijateljstvu in zavezništvu od 5. avgusta 1945 se določa, da narodna vlada Kitajske republike in prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR sklepeta pogodbo «v želji, da se utrdijo prijateljske vezi, ki so vedno obstajale med Kitajsko in ZSSR», ter da «sta se obe državi odločili voditi borbo proti napadu».

Na podlagi določb prijateljske in zavezniške pogodbe od 14. februarja 1950 izjavljata Vrhovnega sovjeta ZSSR in centralna vlada Kitajske ljudske republike, da sta «odločeni preprečiti s prijateljstvom in sodelovanjem med ZSSR in Kitajsko obnovitev napada ter sta globoko prepričani, da utrditev odnosov dobrega sosedstva in prijateljstva med ZSSR in Ktajsko odgovarja osnovnim interesom narodov Sovjetske zveze in Kitajske».

Edina značilna novost, «nadaljuje» «Borba», je navedena v čl. 5 pogodbe, ki je bila podpisana 14. februarja 1950, kjer se določa med drugim obvezno spoštovanje načela enakopravnosti pogodbenih strank.

Nato govori «Borba» o odstopu ZSSR od pravice udeležbe pri vodstvu železnice Cang Čung ter poudarja, da se je ZSSR s tem odpovedala prednostim, ki jih je leta 1890 dobila caristična Rusija in ki jih je ZSSR zopet pridobila s pogodbami od leta 1929 in 1945.

Dejstvo, da se je ZSSR odpovedala tem pravicam nad Železnico Cang Čung v trenutku, ko je kitajsko ljudstvo prišlo na oblast, nadaljuje «Borba», bi moralo biti popolnoma naravna stvar. Legenda o «velikodušnosti» tega koraga kaže, da se v ZSSR ne smatra kot povsem naravno stvar vrniti, kar ni njihovega.

«Borba» piše nato, da dogovor o umiku sovjetskih čet iz Kitajske pomorske baze v Port Arturju kakor tudi vrnitev pristanikih naprav te baze Kitajski določa, da «bo vlada kitajske republike plačala Sovjetski zvezi odškodnino za investicije pri obnovi in zgraditvi naprav, ki jih je ZSSR izvršila leta 1945, dočim je bila Sovjetska zveza na podlagi dogovora s Čankajškom pripravljena vrniti Kitajski po 30 letih in brez vsake odškodnine vse naprave v Port Arturju.

«Borba» nadaljuje, da je kredit 300 milijonov ameriških dolarjev, ki ga ZSSR dovoljuje Kitajski, tako neznaten za gospodarsko obnovo Kitajske, da predstavlja prej simbolično propagandno gesto nego vse drugo.

Ali ZSSR nima možnosti uspešneje pomagati Kitajski, ki ima velike potrebe, ali pa ZSSR ne želi pomagati pri gospodarski obnovi in pri razvoju Kitajske. Morda gre za eno in drugo stvar. Na vsak način bi bilo težko reči, da zadostujejo gospodarski odnosi z ZSSR, zato da Kitajska dobi vse, kar ji je potrebno. Sovjetsko vodstvo pa dela vse, kar je mogoče, da Kitajsko izolira od ostalega sveta ter da ji onemogoči navezanje odnosov z ostalimi državami.

Kitajska bo povrnila Sovjetski zvezi kredite na podlagi cen svetovnega trga, piše «Borba». Kot država v kateri je produktivnost dela izredno šibka, kjer je delovna sila poceni, se bo Kitajska pri trgovanju s Sovjetsko zvezo na podlagi svetovnih cen nujno znašla v položaju izkoriščanega, del dohodka, ki bi moral pripadati kitajskemu ljudstvu, pa bo šel v ZSSR.

Vse demokratično človeštvo je pozdravilo zmago kitajske revolucije, pravi «Borba», in še posebno Jugoslavija, kjer je ljudstvo prišlo n aoblast po isti poti, oslanjajoč se predvsem na svoje lastne sile, nadaljujoč brezkompromisno borbo, ne oziraje se na nasvete vseh tistih, ki so jo silili h kompromisu.

Junaska borba in zmaga kitajskega ljudstva sta prinesli temeljne spremembe v mednarodnih odnosih. Te spremembe so postavile vodstvo obeh sosednih držav pred številna vprašanja, ki bodo dnevno zahtevala praktično rešitev. V prvi vrsti bodo morali biti odnosi med obema državama določeni drugače, kakor so bili pod Cangkajškovim režimom. Zaradi tega so bile v Moskvi podpisane pogodbe, katerih podpis v kolikor gre za zavezništvo med obema velikima državama, je nedvomno velike važnosti. Toda objavljeni sporazumi puščajo ob strani celo vrsto vprašanj, ki se nanašajo na sovjetsko-kitajske odnose. O tem se govori malo, kakor na primer glede posojila Kitajski in to daje misliti, da gre prej za simbolično pomoč nego za realnon in bistveno pomoč. Vendar je kitajsko ljudstvo zaslužilo pomoč, in sicer važno in bistveno pomoč od vsega naprednega in demokratičnega ljudstva.

Kitajska in ZSSR, ki sta po številu prebivalcev med največjimi državami na svetu, zaključuje «Borba», sta sklenili zavezniško pogodbo in uredili nekatera vprašanja, ki se nanašajo na njune odnose.

V teh pogodbah so tudi nekatera splošna načela za rešitev drugih vprašanj, kakor vzajemno spoštovanje enakopravnosti, suverenosti, neodvisnosti in ozemeljske nedotakljivosti, nevmešavanja v notranje zadeve itd. Pravilnost teh načel se ne more stavljati v dvom, toda vrednost teh dogovorov bo odvisna od izvajanja teh načel v praksi. To pa se ne opazi ne v besedilu pogodb ne v izmenjanih napitnicah.

Napredovanje ministra Borisa Kraigherja

BEOGRAD, 25. — Prezidij jugoslovanske Ljudske skupščine je na predlog vrhovnega poveljnika jugoslovanskih oboroženih sil povišal generalmajorja Borisa Kraigherja, ministra za notranje zadeve vlade LR Slovenije za generalnega poročnika JA.

142 MILIJONOV LJUDI še vedno na odvisnih ozemljih

Od teh je 17 milijonov na ozemljih pod varuštvom OZN, 125 milijonov pa v kolonijah - Protest sindikatov FLRJ zaradi preganjanja sindikalnih voditeljev v francoskih kolonijah in v Libanonu

NEW YORK, 25. — Na podlagi uradnih podatkov tajništva OZN živi 142 milijonov ljudi še vedno na odvisnih ozemljih. Od teh je 17 milijonov na ozemljih pod varuštvom OZN in drugih 125 milijonov je v kolonijah. Na podlagi sedanjega položaja je večina prebivalstva kolonij v Afriki. Pred petimi leti je število prebivalcev na odvisnih ozemljih znašalo 660 milijonov.

Ob objavi poročila tajništva OZN o gospodarskem položaju v svetu so številni člani gospodarskega in socialnega sveta kritizirali to poročilo, ker skoraj sploh ne govori o gospodarskem položaju v Afriki. Ti člani gospodarskega in socialnega sveta so zahtevali od tajništva OZN, naj pripravi za prihodnje leto poročilo o gospodarskem in socialnem položaju v Afriki in predvsem v odvisnih ozemljih.

Na zadnji seji gospodarskega in socialnega sveta so preučevali vprašanje soudeležbe pri delu tega sveta organizacij, ki niso vladni organizmi. Na podlagi britanskega predloga bi bilo treba odvzeti tem organizacijam pravico udeležbe pri delu sveta. Jasno je, da je ta predlog naperjen proti svetovni sindikalni zvezi. Predstavniki nevladnih organizacij, med katerimi predstavniki Svetovne sindikalne zveze in Ameriške zveze dela so protestirali proti britanskemu predlogu, ki ga je sprejel pododbor tega sveta. Odločno so zahtevali svojo nadaljnjo udeležbo pri sestavi začasnega dnevnega reda gospodarskega in socialnega sveta, pri njegovem delu ter pri delu njegovih organizmov. Glede tega pa ni bil sprejet še noben sklep.

Glavni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije je poslal protestno brzojavko gospodarskemu in socialnemu svetu OZN zaradi obsodbe libanonskih oblasti proti predsedniku Delavske zveze v Libanonu Mustafi el Arisa, ki je tudi član izvršilnega odbora Svetovne sindikalne zveze. Brzojavka zahteva posredovanje gospodarskega in socialnega sveta, da se vsi sindikalni voditelji izpustijo na svobodo in da se preneha preganjanje proti libanonskim sindikatom.

Isti odbor je poslal tudi protest francoskemu ministru za prekomorska ozemlja zaradi preganjanja sindikalnih organizacij v francoski ekvatorialni in zahodni Afriki. Podoben protest je odbor poslal tudi guvernerjem obeh kolonij z zahtevo, naj izpustijo aretirane sindikalne voditelje ter naj zajamčijo osnovne sindikalne pravice.

NOVI USPEHI kitajske osvobodilne vojske

TAIPEH, 25. — Predstavnik ministrstva za obrambo kitajske nacionalistične vlade, je danes sporočil, da se je 121. divizija narodno-osvobodilne vojske s pomočjo partizanov 23. februarja izkrcala na otoku Namao, nacionalistični utrjeni postojanki 40 km zahodno od Suateua. Izkrcalo se je čez 10 tisoč vojakov s pomočjo 200 prevoznih sredstev. Tem četam je takoj uspelo ustvariti mostišče na severno-zahodni obali otoka Namao. Predstavnik ministrstva je izjavil, da se boji nadaljujejo. Nepotrjene vesti pa pravijo, da so izkrcane čete že zasedle ves otok.

Letalska proga Beograd - Sarajevo - Zagreb

BEOGRAD, 25. — S 1. marcem se bo začel promet na novi letalski progi Beograd-Sarajevo-Zagreb. Letala bodo vozila vsak dan. Iz Beograda bodo odletela ob 10. v Zagreb pa bodo priletela ob 12.45.

Borba kmetov v Italiji

RIM, 25. — Glavni tajnik Zveze italijanskih kmetijskih delavcev Ilio Bosi je včeraj na seji glavnega odbora zveze izjavil, da je naglo padanje cen kmetijskih pridelkov težko prizadelo revne in srednje kmete, kmetijske delavce in polovinarje, katerim veleposestniki nižajo mezde skušajoč zvaliti na nje vso težo splošne krize.

Na podlagi cenitve zveze se bo kriza italijanskega podeželja lahko premostila s tem, da se omeji zemljiški dobriček izven obsega 25 odst. vsega zemljiškega donosa. Zemljiški posestniki namreč ne investirajo teh dobičkov zopet za obdelovanje zemljišč, pač pa jih uporabijo v lastno korist.

Glavni odbor zveze je sklenil, da bo nadaljeval borbo za agrarno reformo, za omejitev zemljiških dobičkov, za zvišanje deleža v korist polovinarjev ter borbo za zvišanje mezd kmetijskih delavcev.

Zaostruje se mezdni spor po vsej Franciji

V pariškem področju stavka 130 tisoč kovinarjev - Stavke tudi drugod po Franciji, v ponedeljek splošna prekinitev dela

PARIZ, 25. — Računa se, da stavka sedaj na pariškem področju okoli 130 tisoč kovinarjev. Prve dni prihodnjega tedna pa se pričakuje razglasitev splošne stavke 400.000 kovinarjev na tem področju, če ne pride do sporazuma.

Na splošno se pripominja, da so v teku pogajanja med delodajalci in sindikati v raznih podjetjih ali skupinah podjetij. Delodajalci so pristali le na 5 odst. zvišanje mezd. Kakor je znano pa so sindikalni predstavniki te ponudbe zavrnili kot nezadostne in ravno zaradi tega so pariški kovinarji proglasili stavko.

Pričakuje se tudi povečanje napetosti na področju gradbene stroke, javnih služnostih, plina, električne razsvetljave in prevozništva. Sindikat nameščencev javnih služnosti pariškega področja včlanjen v Splošni zvezi dela je pozval vse nameščence, naj se v ponedeljek pri referendumu izrečejo za popolno prekinitev dela.

V Lionu se nadaljuje stavka v številnih gradbenih podjetjih. Sindikati kovinarjev na področju Rodana so za ponedeljek napovedali prekinitev dela za nedoločen čas. V Dunkerque so pristaniški delavci izglasovali resolucijo za 24 urno stavko.

V Alžiru so na poziv Splošne zveze dela danes stavkali železničarji, pristaniški delavci, gradbeni delavci in nameščenci pri javnih služnostih.

Na zborovanju so izglasovali resolucijo, v kateri poudarjajo, da bodo predsedniku pariškega občinskega sveta Pierru De Gaulleu preprečili, da bi v ponedeljek govoril na nekem zborovanju RPF v Alžiru.

Graziani predrzno zanika obtožbe

RIM, 25. — Na današnji razpravi je bivši maršal Graziani vzkliknil: «Med vojno je papež rešil Rim pred uničenjem, jaz pa sem hranil prebivalstvo». Komedijantski republikinski maršal pa je končal to izjavo z besedami, češ da je treba enkrat za vselej povedati resnico. Ta bivši maršal je nato v razburjenosti jezno kričal, da je prav on resnični rešitelj Rima. Z bobnečim glasom je kričal: «Najodločneje sem nastopil pri maršalu Kesselringu. Brez mojega posredovanja bi bilo mesto uničeno, tedaj bi rad videl kaj bi Vatikan ukrenil». Z druge strani je se je bivši minister za obrambo republikinske fašistične vojske branil obtožbe, da je pošiljal Italijane iz Severne Italije v boj proti Italijanom iz Južne Italije, ki so bili poslušni kralju in Badoglievi vladi. Graziani se je smešno izvijal, da je po premirju 8. septembra 1943 zato sprejel poveljstvo fašistične vojske, ker je bil prepričan, da služi domovini. Maršal je prav tako seveda zanikal krivdo, da bi on določil smrtno kazen za ubežne vojake in one, ki so zbežali z obveznega dela. Zanikal je tudi to, da bi pošiljal v boj proti italijanskim četam, ki so se borile na strani Angloameričanov, republikinske oborožene sile.

ZDA BLOKIRALE DOBROIMETJE Bolgarije, Madžarske in Romunije

WASHINGTON, 25. Ameriške oblasti so sklenile blokirati dobroimetje bolgarskih, madžarskih in romunskih državljanov, ki jih imajo v ZDA.

Obvestilo o tem je dal minister za pravosodstvo Howard Mac Grath, ki je sporočil, da so ukinili izplačila vseh bančnih računov in drugih razpoložljivih dobroimetij, ki jih imajo bolgarski, madžarski in romunski državljani. Do tega sklepa je po besedah predstavnika pravosodnega ministra prišla ameriška vlada zaradi počasnosti, izplačevanja konpenzacij ameriških kreditov do Bolgarije, Madžarske in Romunije. Isti predstavnik je odklonil pojasnilo, ali je ta korak v zvezi z nedavno obsodbo Vogelerja.

Bivši poslanik ZDA v Sofiji Heath je danes zjutraj s Simplonekspresom prispel v Beograd. Jutri v ponedeljek bo že v Parizu.

Minister za trgovino LR Slovenije v Gorici

GORICA, 25. — Minister za trgovino vlade LR Slovenije je prispel v Gorico, v spremstvu funkcionarjev ministrstva. Minister se bo sestal s predstavniki trgovinske zbornice v Gorici, s katerimi se bo pogajal glede povečanja trgovinske izmenjave med goriško pokrajino in LR Slovenijo.

Preganjanje komunistov na Portugalskem

LISBONA, 25. — Danes je sodišče v Lisboni obsodilo sedem članov krajevnega odbora KP v Montemor Novo (Alentajo). Vsi člani so bili obsojeni na zaporne kazni od dveh let pa do 5 mesecev ječe. Najostrejšo kazen je dobil sam predsednik odbora, ki bo moral plačati še 1000 escudov globe ter je bil obsojen še na izgubo državljanskih pravic za dobo 15 let.

BEOGRAD, 25. — Statistični podatki, ki so jih objavili te dni, dokazujejo da kriminaliteta v Beogradu izginja. Predvsem se je zmanjšalo število sodnih razprav glede prekrškov o racionirani prehrani. Teh je bilo za 38 odstotkov manj od leta 1948, kriminaliteta pa za 4.7 odstotkov manjša kot leta 1946.

BERN, 25. — Švicarska zvezna vlada je priredila poslovilni banket odhajajočemu jugoslovanskemu poslaniku v Švici Milanu Rističu. Poslanik Ristič je s svoje strani priredil sprejem, katerega se je udeležilo 300 gostov, med temi številni člani vlade, parlamenta in diplomatskega zbora.

III. kongres Ljudske fronte LR Srbije

LJUDSKA FRONTA ZDRUŽUJE vse delovne sile v državi

Smešna so vsa pričakovanja preživelih reakcionarjev, da bi se zopet pojavile bivše politične stranke

BEOGRAD, 25. — Danes se je začel v Beogradu tretji kongres Ljudske fronte LR Srbije ob udeležbi 1450 delegatov.

Predsednik vlade LR Srbije Stambolič je v svojem govoru poudaril, da se sedaj lahko zatrjuje, da je KPJ uspela odbiti vse napade vodstva komunistične partije ZSSR in drugih držav Vzhodne Evrope in ohraniti svojo enotnost in neodvisnost države.

Nato je izjavil, da je članstvo Ljudske fronte LR Srbije v zadnjih treh letih narastlo za 900.000 novih članov pri skupnem številu 3.300.000. Ljudska fronta združuje vse delovne sile v državi, ki imajo skupne interese: graditev socializma. Zato je danes jasno, čemu na volitvah za Ljudsko skupščino nastopa samo Ljudska fronta kot edina politična sila. Nastop samo Ljudske fronte na volitvah je stvarni odraz našega gospodarskega razvoja v socialni smeri in politične enotnosti velike večine ljudstva. Zaradi tega so smešni vsi upi in pričakovanja preživelih reakcionarjev, da bi se zopet pojavile bivše politične stranke.

ŠE NOBENEGA SPORAZUMA glede stavke rudarjev v ZDA

V Chicagu se je začel II. kongres progresivne stranke

WASHINGTON, 25. — Število industrijskih delavcev, ki bo v ponedeljek prenehalo z delom zaradi stavke rudarjev, se ceni na 150.000. Vlada je po državnem pravdniku zahtevala od zveznega sodišča, naj uveljavi zakon za zagotovitev delovanja rudnikov, če bo sindikat spoznan za krivega «žaljenja sodišča», ker se ni oziral na dva sodna ukaza, ki nalagata rudarjem, naj se vrnejo na delo. Toda rudarji nadaljujejo stavko in edina rešitev je možna z dosego sporazuma med predstavniki lastnikov in sindikata. Razgovori trajajo že 9 dni. Računajo, da znaša izguba pri proizvodnji premoga od 30. januarja, ko je zapadla kolektivna pogodba, 200 milijonov ton.

Včeraj se je v Chicagu začel II. kongres progresivne stranke. Wallace je začrtal glavne obrise bodoče volivne kampanje. Dejal je med drugim: «Naša stranka mora prepričati ameriško ljudstvo, da se borimo za mir in to ne zaradi tega, ker morda kaka tuja država želi, da se borimo za mir, pač pa ker razumemo globoke potrebe ljudstva ZDA in vsega sveta. Dokazati moramo, da nas nihče ne vodi». Dalje je dejal, da je treba ustvariti položaj, v katerem bo velika zaposlitev delavcev in da bo vsakdo imel enake možnosti do uspeha.

Medtem je senatna komisija za zunanje zadeve imenovala komisijo petih članov, ki naj vodi preiskavo o obtožbah, da zavzemajo komunisti važna mesta v državnem departmanu. Znano je, da je Acheson izjavil, da so te obtožbe lažne in da jih je sam Truman označil za neutemeljene.

Kaj hoče policija ?

Zadnje čase se dogaja, da policijski organi kličejo na zasliševanje posamezne člane naših demokratičnih organizacij. Pri tem vedno naše tovariše izprašuje neki neuniformirani tajinstveni človek, ki postavlja takšna vprašanja, da imajo naši tovariši vtis, da je najmanj nekakšen propagandist Lege nazionale.

Zelo radi bi vedeli, zakaj ta tajinstveni človek ne pove, kdo in kaj je, ter koga predstavlja. Mnenja smo namreč, da policijske organe nima prav nič brigati, kdo in zakaj pripada tej ali oni politični organizaciji. DEJSTVO JE NAMREČ, DA V VSEJ DANES OBSTOJEČI ZAKONODAJI NI NIKJER NOBENEGA PREDPISA, NITI PARAGRAFA, NITI DOLOČBE, KI BI PREPOVEDOVALI POSAMEZNIKOM SODELOVANJE V KATERI KOLI OBSTOJEČI, POLITIČNI, SINDIKALNI, KULTURNI ALI GOSPODARSKI ORGANIZACIJI.

Čemu torej omenjeno zasliševanje? Kaj se hoče z njim doseči? Kdo je tisti, ki izprašuje? Zakaj se skriva za anonimnostjo?

TRŽAŠKI DNEVNIK

Zora Perello-Milena por. Godina

(Ob petletnici njene smrti)

Tov. Zora se je rodila 14. maja 1922 v Trstu ter z doraščanjem v dekle kmalu spoznala vzroke bede, v kateri je živel slovenski narod in zasovražila fašistične tlačitelje, ki so povzročali našemu narodu toliko gorja. Že kot 15 letno jo leta 1937 srečamo v krogu slovenske dijaške mladine, pozneje pa kot voditeljico delavske mladine pri Sv. Jakobu.

Dijaška organizacija je dobila svoj politični značaj leta 1938, ko je nje vodstvo prevzel Pino Tomažič. Pričeli so z načrtnim organiziranjem mladine za predvideno borbo proti fašizmu. Tov. Zora je s tov. Vojko Šmuc spodbujala ostalo dijaštvo k učenju in organiziranju knjižnice in čitalnice. Tako so ustanovili «Slovensko dijaško fronto», z nalogo, da politično in strokovno usposobi dijaško mladino ter jo z ostalo delovno mladino poveže v močan antifašistični blok.

Policija je že takrat začutila mlado gibanje in ga zasledovala. Toda čim večji je bil teror, tem vztrajneje so nadaljevali, z delom ter z raznimi kulturnimi prireditvami in izleti mnogo pomagali k zbližanju mestne mladine s podeželsko.

Leta 1938 se je tov. Zora povezala s celico Gioventù comunista italiana — sezione slovena, postala SKOJ-evka. Zaradi njenih uspehov in neutrašenosti ji je bila poverjena naloga organizirati mlade Šentjakobčane kar ji je tako uspelo, da je bil prav Sv. Jakob središče in žarišče narodnoosvobodilnega gibanja.

Do leta 1939, dokler še niso pričeli s prvimi aretacijami, je organizirala izlete v tržaško okolico in vneto pomagala izobraževati delavsko mladino, razkrivala bogastvo slovenske knjige in tako mladino navezovala na materni jez... Ko so fašisti aretirali Pina Tomažiča, je bila med najvztrajnejšimi, ki so nadaljevali s prekinjenimi akcijami prav tov. Zora, kar je vzbudilo pozornost pri policiji, ki jo je tudi aretirala. Obsojena je bila na internacijo, iz katere pa se je kmalu vrnila.

V mesecu novembru, ko je bil proces proti Pinu Tomažiču in tovarišem, se je tov. Zora udeležila prve akcije. Da pokaže kvesturi, da se slovenski narod ne da spraviti na kolena s strahovanjem, je isti dan odnesla letak na kvesturo in ga pritrdila na oglasno desko, o čemer je kmalu govorilo vse mesto. Ko so jo ponovno aretirali, je bila na zasliševanju tako odločna, da so ji kvesturini nadeli ime: «La bella tigre». Po dolgih mesecih zasliševanja so jo skupno z ostalimi tovariši odpeljali v Rim, kjer se je vršil prvi proces proti partizanom Julijske krajine. Tov. Zora je bila tedaj obsojena na 14 let ječe in odpeljali so jo v Perugio. Tam je razljivo sledila razvoju osvobodilnega gibanja ter si ustvarila po svojih zaupnikih zveze s svojo domovino, prav tako pa tudi z interniranci in zaporniki po raznih krajih Italije ter jih s pismi vzpodbujala k vztrajnosti in borbi.

Po kapitulaciji Italije so jo znanci že srečali na tržaških ulicah in se čudili njeni predrznosti. Šele na opozorilo, da jo kvestura zopet išče, so ji končno dopovedali, da se je napotila v Brkine, kjer je kot članica OO SKOJ-a in ZSM za Brkine neutrudno premagovala terenske težave ter poživljala vasi z vlivanjem vere v zmago. Komunistična partija jo je na praznik žena, dne 8. marca 1944 sprejela v partijo.

Avgusta je bila tov. Zora-Milena poklicana v Trst in bila vključena v OK SKOJ in OOZSM, kjer je prevzela odgovornost za delo med študentovsko mladino ter predvsem za povezavo z italijanskimi mladinci. Kmalu je imela okoli sebe tudi skupino italijanskih študentov in delavcev, ki so se nato združili v eno organizacijo.

Ko je 24. oktobra 1944 stopala tov. Zora po Ul. Udine, da se udeleži mladinskega sestanka, jo je kvesturin na cesti spoznal, jo aretiral in odvedel v tržaške zapore V kratkem času so bili aretirani vsi aktivisti, člani OO SKOJ-a in tov. Zora je spoznala, da so bili izdani. Po strahovitem mučenju so jo z drugimi 2. decembra 1944 odpeljali v nemško koncentracijo. Kljub železni volji da prenese vsa grozodejstva, je tov. Zora-Milena februarja 1945 obolela na tifusu in 21. februarja istega leta zaradi izčrpanosti in živalskega ravnanja naci-fašistov podlegla v taborišču Rawensbruecku.

SEJA SINDIKALNEGA AKCIJSKEGA ODBORA

PRAVILNO DELO ODBORA med stavko industrijskega delavstva

SAO je pogumno in odkrito prikazoval prevaro, v katero je vodstvo ES in DZ speljalo tržaške delavce

Včeraj zvečer je imel sindikalni akcijski odbor za obnovo razrednih sindikatov sejo, na kateri je tov. Bortolo Petronio v imenu tajništva podal poročilo o delu od zadnje sindikalne konference pa vse do sedaj. Poudaril je, da so v tem času nastopili važni dogodki, ki so temeljito osvetlili položaj na sindikalnem področju: to sta bila predvsem tako imenovani kongres ES ter stavka industrijskih delavcev.

Tajništvo sindikalnega akcijskega odbora je moralo v tem času ob teh dogodkih večkrat spregovoriti. Spregovoriti je moralo ob kongresu, ki je bil pripravljen s scenskim aparatom za veliko opero, a je bil le bedna opereta, povedati pa je bilo treba delavstvu tudi resnično besedo o stavki, ki je zajela 20 do 30 tisoč delavcev. Marsikdaj to ni bilo simpatično, treba je bilo poguma in pravilne presoje.

Sindikalni akcijski odbor je svojo odgovorno dolžnost opravil tako z odprtim pismom inozemskim predstavnikom na lažnem kongresu Enotnih sindikatov, kakor s tem, da je tik pred pričetkom stavke delavce opozoril, kako naj bo usmerjena njihova borba. Po 4 dneh je v posebni izjavi že lahko dodobra razkrinkal prevaro, s katero je stavkovno vodstvo potegnilo delavce, po 12 dneh pa je zopet izdal posebno poročilo. O koncu stavke je tov. Petronio po koprskem radiu še enkrat razgalil vso izdajalsko špekulacijo s stavko. Odbor pa je tudi ves čas stavke s poročili po radiu in deloma po tisku obveščal in v pravilni luči prikazoval dogodke.

IZJAVA Sindikalnega akcijskega odbora

Na plenarnem zasedanju sindikalnega akcijskega odbora za obnovo razrednih sindikatov v soboto 25. februarja 1950 je odbor izdal naslednjo izjavo:

1. Kongres Enotnih sindikatov v začetku tega meseca je bil pripravljen in se je vršil z značilnostmi sektaške frakcije, ki jih je sindikalni akcijski odbor v svojem razglasu delavcem že obsodil.

2. Kongres je predstavljal le epilog delovanja vodstva Enotnih sindikatov za likvidacijo razredne vsebine Zveze enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja ter pokazal organizacijsko razbitost Enotnih sindikatov v Trstu. Kongres je začrtal konec sindikalne organizacije delavcev cone A Tržaškega ozemlja.

3. Odprto pismo sindikalnega akcijskega odbora predstavnikom Svetovne sindikalne zveze ob priložnosti tega lažnega kongresa je bilo, kot so pokazali dogodki po njegovi objavi, točna analiza sindikalnega položaja v Trstu ter funkcij lažnega sindikalnega kongresa.

4. Mezdno gibanje in stavka industrijskih delavcev, ki se je te dni končala, je pokazala končen prehod ljudi in politične struje, ki ji pripadajo, na oportunistične in revizionistične pozicije.

5. Po dogodkih od prve sindikalne konference do današnjega dne lahko sindikalni akcijski odbor ugotovi, da se sindikalni položaj Tržaškega ozemlja v tem trenutku kaže takole: a. Zveza enotnih sindikatov STO-ja ne obstaja več; ne obstaja več ne kot organizacija vsega teritorija niti kot organizacija, omejena na cono A Tržaškega ozemlja, ne obstaja ne samo dejansko, temveč tudi ne po pravu, kajti sedanje vodstvo je bilo imenovano ne na kongresu delegatov, ki bi predstavljali delavce Tržaškega ozemlja, temveč na zborovanju aktivistov politične frakcije, ki ji je na čelu Vidali. Zveza enotnih sindikatov je zaradi tistih kominformistični razdor uvesti na sindikalno področje, že leto in pol razcepljena na dva dela Eden izmed teh, in sicer del v coni B, je ostal enoten in strnjen okoli svojega okrožnega vodstva in na podlagi sindikalne politične linije, ki jo določa statut; drugi del, v coni A se je pa zaradi sektaškega in oportunističnega delovanja ilegalnega vodstva čedalje bolj razcepil in razkrojil, njegovo ideološko premoženje pa se je razblinilo, zaradi česar so se delavci v veliki večini oddaljili od organizacije; b. tako imamo sedaj na Tržaškem ozemlju v coni B okrožno organizacijo Enotnih sindikatov, organizacijsko odtrgano od tržaških delavcev, medtem ko imamo v coni A sindikalni akcijski odbor za obnovo razrednih sindikatov, ki tolmači temeljne in posebne interese tržaških delavcev, v kolikor je ta akcijski odbor dosledno nadaljevanje Enotnih sindikatov, ki so jih kominformisti likvidirali; c. ta položaj narekuje, da se nujno ustanovi začasen koordinacijski organ, ki naj v obeh conah, zlasti v coni A, pripravi vrsto zborovanj po podjetjih, sektorjih in vaseh, da postavi pred delavce konkretno vprašanje obnove Zveze enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja, kar naj se izvrši s conskimi konferencami in s teritorialnim kongresom; d. ta koordinacijski organ naj bi bil po mnenju sindikalnega akcijskega odbora prav sindikalni akcijski odbor sam razširjen v teritorialnem merilu.

6. Sindikalni akcijski odbor predlaga okrožnemu zborovanju Enotnih sindikatov cone B, da prediskutira ta predlog in da imenuje, če ga sprejme, svoje predstavnike v sindikalni akcijski odbor za obnovo razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja.

7. Tako sestavljeni sindikalni akcijski odbor bi moral takoj preučiti najbolj prikladne organizacijske oblike za navezavo organizacijskih odnosov med vsemi delavci vsega ozemlja.

Priprave ASIŽZ na drugi kongres

Po vsem Tržaškem ozemlju se demokratične žene pripravljajo na svoj kongres, ki bo pokazal plodno delo Slovansko-italijanske antifašistične ženske organizacije ne le prebivalcem Tržaškega ozemlja, temveč tudi tistim izven meja STO-ja, ki spremljajo gibanje tržaškega demokratičnega ljudstva z naklonjenostjo, prav tako kot onim, ki obsojajo našo žensko demokratično organizacijo in ji očitajo izdajstvo pravega demokratičnega gibanja.

Predkongresnih plenumov po mestu in vaseh je bilo v dobrem mesecu 44. Referentke so govorile o pomenu kongresa ter podale politična poročila, nakar so se prav po vseh plenumih razvile obširne in živahne diskusije naših žena. Pereče vprašanje Tržaškega ozemlja so v glavnem pravilno razumele ter obsodile delovanje Kominforma, ki nastopa skupno z reakcijo za združitev obeh con ter za guvernerja, da bi potem lahko celotno Tržaško ozemlje priključili k Italiji. Prav tako odklanjajo žene tako imenovani Akcijski odbor za obrambo Tržaškega ozemlja, ki ni nič drugega kot orodje angloameriških imperialistov, in ki je dejansko na isti liniji kot italijanska reakcija in kominformisti.

V predkongresnem tekmovanju, ki bo zaključeno s kongresom, so žene na terenu pokazale svojo požrtvovalnost in organizacijsko sposobnost. Vse terenske organizacije so povečale število svojih članic. Tako je III. rajon pridobil 30 novih članic, sektor Lonjer 13, Sv. Ivan 10 itd. Tudi odbore so v tem času okrepile z novimi aktivnimi članicami. Za 8. marec pa pripravljajo v več krajih proslave, pri katerih bodo v glavnem nastopale žene. Posebno lonjerske žene so pri prosvetnem delu zelo aktivne. Ustanovile so ženski pevski zbor.

V času stavke so žene po terenih pobirale prispevke za stavkajoče in pomagale pri razdeljevanju hrane.

Poslanik ZDA v Sofiji na poti skozi Trst

Danes zjutraj med 3 in 4 uro je potoval skozi Trst poslanik vlade ZDA v Sofiji, katerega je washingtonska vlada odpoklicala s prekinitvijo diplomatskih odnosov med ZDA in Bolgarijo.

IZ SODNE DVORANE

Obsojeni obrekovalec

Dne 23. t. m. se je vršila pred tržaško preturo kazenska razprava proti Danilu Kuret-u iz Ricmanj, hišna št. 12. Obtoženi je namreč svoječasno očital Josipu Čibeju (Božu), da je bil nemški vojak, fašist ter še druge nelepe lastnosti, kar seveda ne more biti res, ker je bil vojni ujetnik. Sodišče je Kureta spoznalo za krivega in ga obsodilo na globo 4.000 lir, na plačilo stroškov zastopanja v znesku 10.000 lir ter sodnih stroškov in odškodnine.

Ta kazen naj bo v pouk in opomin vsem obrekovalcem.

Slikarska razstava Jožeta Cesarja v galeriji „Scorpione"

Sinoči ob 18 je bila v galeriji «Scorpione» otvorjena razstava slikarja Jožeta Cesarja ob prisotnosti zelo številne naše kulturne publike. Cesar razstavlja 18 oljnatih slik, krajin in portretov, ki vzbujajo izredno veliko zanimanje. Po mnenju mnogih je to njegova najboljša razstava doslej. Zato priporočamo, da si jo ogledate. Podrobna ocena bo sledila.

Z II. REDNE SEJE IZVRŠILNEGA ODBORA KMEČKE ZVEZE

Korist ustanovitve KZ je vsak dan bolj opazna

V petek 24. t. m. se je vršila seja izvršilnega odbora KZ ob prisotnosti odbornikov in nekaterih strokovnjakov. Iz poročila, ki ga je podal predsednik zveze, Kriščak Andrej, je bilo razvidno dosedanje delovanje Kmečke zveze, ki je komaj po dobrem mesecu od ustanovitve zadovoljivo razvila svoje delovanje in dosegla že nekatere prve uspehe. Predstavila se je tukajšnjim oblastem in uradom, ki odločajo o usodi in razvoju tukajšnjega kmetijstva. Pričakovati je, da bo pri merodajnih činiteljih naletela na razumevanje. Z nekaterimi uradi so že navezani potrebni stiki za izmenjavo misli in nasvetov ter za reševanje tekočih kmečkih zadev.

V poročilu predsednika je bilo tudi rečeno, da je bilo sklicano na sedežu KZ tudi širše posvetovanje strokovnjakov v kmečko gospodarskih zadevah, ki bodo, v okviru možnosti, prispevali z nasveti, predavanji itd. Da je bila KZ nujno potrebna našim kmetom je razvidno iz tega, da prihajajo vedno bolj številno v uradne prostore KZ po nasvete za reševanje raznih zemljiških in drugih zadev. Stalno se tudi veča število članov.

Kakor je predvideno v pravilih Kmečke zveze, da bi se Kmečka zveza čim tesneje povezala s svojimi člani na terenu ter prihranila včlanjenim kmetovalcem razna pota je odbor imenoval 36 članov za krajevne zaupnike KZ, katerih imena objavljamo. Tako se bodo člani lahko zatekali do svojih zaupnikov po razne nasvete in za reševanje manjših zadev. KZ bo zaupnike sproti obveščala o vseh tekočih zadevah.

Na seji pa je bila predmet obširne razprave predvidevana ustanovitev centralne mlekarne v Trstu. Po obrazložitvi, ki so jo podali člani odbora, ki so kot zastopniki zveze stopili v stik z merodajnimi činitelji, ki vodijo priprave za ustanovitev omenjene centralne mlekarne, so odborniki izrazili mnenje, da je treba to vprašanje temeljito preučiti, kajti proizvodnja in oddaja mleka na tem področju je eno izmed življenjskih vprašanj in vir dohodkov našega kraškega in okoliškega kmeta.

Krajevni zaupniki Kmečke zveze

Hrovatin Avguštin, Plavje Badiha 241; Hrovatin Peter, Škofije 188; Loredan Ivan, Oreh 49; Olenik Rudolf, Mačkovlje 52; Petaros Anton, Boršt 71; Zobec Josip, Boljunec 3; Slavec Ivan, Dolina 121; Komar Ivan, Ricmanje 128; Ravbar Rihard, Opčine, Narodna 160; Kalc Karel, Gropada 21; Grgič Jože, Gropada 72; Križmančič Ivan, Bazovica 127; Križmančič Miro (namestnik), Bazovica; Fidel Ivan, Gročana 38; Skabar Jože, Veliki Repen 54; Škamperle Josip, Col 24; Stoka Jožef, Kontovel 110; Grilanc Alojz, Prosek 173; Čok Gašpar, Lonjer 287; Lavrenčič Josip, Katinara - Lonjer 26; Košuta Anton, Sv. Križ 38; Petelin Josip, Cerovlje 6; Legiša Leopold, Devin 37; Urdih Zdravko, Mavhinje 20; Pernarčič Karel, Medjavas 7; Caharija Stanko, Nabrežina 22; Milič Josip, Salež 37; Legiša Franc, Sempolaj 24; Pernarčič Jožef, Vižovlje 3; Mikac Milan, Vrdela Sv. Ivan 1675; Kriščak Andrej, Costalunga 262; Slamič Alojz, Rocol 382; Godina Silvester, Skedenj 141; Gregorič Anton, Barkovlje Bovedo 43; Piščanc Just, Rojan Moreri 117; Sukljan Anton, Strada del Friuli 261.

EKSPLOZIJA STARE GRANATE NA PANTALEONSKEM GRIČU

Dva mrtva, eden hudo ranjen

Včeraj ob 16 so pripeljali v tržaško glavno bolnišnico hudo ranjene tri mladeniče, od katerih je eden umrl že med prevozom, drugi pa 35 minut po prevozu. Tretji ponesrečenec 17-letni mehanik Kervin Robert iz Ul. Gardini 75, ki je pri nesreči oslepel na desno oko, in si poškodoval levo ter desno nogo, je v bolnišnici povedal, da so vsi trije odšli popoldne na Pantaleonski grič nabirat staro železo, da bi kaj zaslužili. Med pobiranjem pa so našli neko staro granato ali podobno strelno orožje, po kateri je pričel Scande tolči in tako povzročil eksplozijo.

Med prevozom v bolnišnico je umrl 18-letni Mesner Vittorio iz Ul. Gardini 75. Granata mu je skoraj odtrgala in sploščila obe roki in povzročila več hujših ran po obeh nogah in po glavi. Kakšnih 35 minut po prevozu v bolnico pa je umrl Scande Almo iz Ul. Gardini 52. Na pol odtrgano in sploščeno je imel levo roko, globoko rano na obrazu in več ran po nogah.

Trupli obeh nesrečnih mladeničev so prepeljali v mrtvašnico v Ul. Pietà, kjer bosta ostali na razpolago sodnim oblastem. Kervin Robert pa se bo moral zaradi ran zdraviti 20 do 40 dni.

Žepar na delu

Na glavni policijski postaji v Trstu je Toros Giuseppe iz Ul. dei Mirti 8 prijavil, da ga je neznani žepar 23. t. m. v kavarni Firenze olajšal za denarnico, v kateri je imel 1500 lir in osebne dokumente.

Sklepi seje conskega upravnega odbora

Conski administrativni odbor je na svoji seji v sredo prerešetal nekaj administrativnih vprašanj in potrdil naslednje sklepe:

Preimenovanje miljskega občinskega plovnega podjetja v Občinsko plovno in avtobusno podjetje, ker se bo to odslej ukvarjalo tudi z avtobusnim prometom;

provizorična zaposlitev tehničnega osebja pri upravi, ki bo pričela graditi skupni vodovod za občine Nabrežina, Zgonik in Repentabor; prispevek 50.000 lir tržaške pokrajine ustanovi, ki se peča z zavarovalnimi proučevanji, da se ji na ta način pripomore še temeljiteje razviti delovanje v tem pravcu;

ustanovitev pevskega tečaja pri medicinsko-pedagoškem institutu pokrajinske psihiatrične bolnice ,kar bo povoljno vplivalo na zdravljenje oskrbovancev te bolnice;

nekaj spremembo, zadevajočih začasne uslužbence v pogledu letnih odpustov in primerov delovne nesposobnosti;

dokončno ureditev staleža osebja Protituberkuloznega pokrajinskega konzorcija, ki bo odslej užival ekonomske ugodnosti kakor ostali pokrajinski uslužbenci in nameščenci.

Kamion jo je povozil

Včeraj ob 12.05 so z avtomobilom Rdečega križa pripeljali v bolnišnico 35letno Malagnini Nunzio iz Ul. Campanelle 371. Nesrečno ženo je povozil nek kamion na Reški cesti. Zaradi njenega resnega stanja zdravniki niso hoteli povedati svojega mnenja. Ponesrečenka je pri nesreči dobila možganski pretres, globoko rano na čelu in si je verjetno zlomila tudi zapestje. Ko so jo pripeljali v bolnišnico, se ni ničesar spominjala.

Opozarjamo naše naročnike na STO-ju in v Italiji, ki še niso poravnali naročnine, da to čim prej store. Najlaže plačajo na naš poštni tek. račun, ki se glasi na ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA, Trst, št. 11/5374 ali pa naravnost na upravo «Primorskega dnevnika», Trst, Ul. sv. Frančiška 20/I.

Mesečna naročnina znaša	L			260.—
Četrtletna	»	»	»	750.—
Polletna	»	»	»	1400.—
Celoletna	»	»	»	2600.—

UPRAVA

Film „Skrivnost Mayerlinga" ali nova varianta na obrabljen motiv

Skrivnostno tragični dogodek, ki se je odigral konec januarja 1889. v romantičnem gradiču Mayerling, je vsekakor predstavljal značilen poudarek v težki gospodarski in politični krizi, v katero je takrat zašla avstroogrska monarhija z «očetovskim in najbolj katoliškim» cesarjem Francem Jožefom na čelu. Čeprav ta škandal, kljub skrivnosti v katero je zapreden, ni zaslužil, da bi se z njim bavila literatura in umetnost, nas vendar s to «tragedijo» že desetletja preganjajo različni trgovci s šund-literaturo, ki so vso skrivnost še bolj zapletli in jo obdali s sentimentalno tenčico. Servirajo jo zdaj kot «osebo», drugič kot «politično» skrivnost, potem kot «samomor» in spet drugi kot «naročen» umor. Tako imamo v vseh jezikih brošure za tri groše in zajetne romane o nesrečnem prestolonasledniku Rudolfu in njegovi zadnji ljubezni. Tudi njegov lik je oblikovan v vseh niansah. Od lahkoživega veseljaka, pa do skrivnostnega zarotnika, ki se je pripravljal da zrevolucionira staro monarhijo in Evropo — kakor ga je prikazal zadnji film, ki ga vrtijo kar v dveh tržaških kino-dvoranah. To je, mimogrede povedano, že tretja varianta tega filma, poleg par gledaliških komadov, ki vedno znova pritegujejo sentimentalne mamice in mehko-srčne zastopnice nežnega spola. Čeprav nam zgodovinski viri osvetljuje osebnost Rudolfa kot človeka, ki je živel v stalnem sporu z okorelo cesarsko hišo in se ekcentrično izživljal v dvomljivih ženskih krogih, ter bil v stikih z radikalno opozicijo, moramo ta zadnji filmski poizkus, ki ga idealizira kot resnega političnega reformatorja, kljub dobri igri in spretnemu garniranju, obsoditi kot posladkano neresnost.

Ben

KULTURNA PRIREDITEV?

PREPIR IN PRETEP v vidalijevskem krožku „Škamperle"

V sredo 22. t. m. je policijska emergenca privozila pred vidalijevski krožek «Skamperle» pri Sv. Ivanu, kjer se je vnel prepir in pretep med sledečimi osebami, ki jih je policija aretirala in poslala v zapore Coronea: 18-letnim Kusom Steliom iz Ul. Pagliaricci 10, njegovim 24-letnim bratom Brunom, 16-letnim Gianporcarom Sergiom z Lonjerske ceste 22, 18letnim Luinom Vittorijem z Lonjerske ceste 22, 16-letnim Pitticcom Umbertom z Lonjerske ceste 20, 19-letnim Cervazzijem Steliom z Lonjerske ceste 22 in 20-letnim Passuttom Renatom z Lonjerske ceste 20.

Mislimo, da je bila v krožku plesna prireditev. Kus Stelio, ki ima verjetno neko funkcijo v odboru vidalijevskega krožka, je opomnil Pitticca in Luina, naj v dvorani ne kadita. Oba sta mu odgovorila, naj jima da zgled, ko je že odbornik. Po teh besedah so se razšli. Ni pa minilo dolgo časa, ko sta se Kus in Luin zopet pričela prepirati. Ne vemo, če sta se spoprijela, dejstvo je, da se je pričel Luin pritoževati, da je dobil brce. K njima sta pristopila Passutto in Cervazzi, da bi ju pomirila. Ker je Passutta namignil Kusu, naj pusti Luina pri miru, je bil Kus užaljen in ga je zato povabil, naj gre z njim na balkon. Grozil mu je tudi, da ga bo vrgel iz dvorane. Njegove grožnje pa se Passutto ni prestrašil, temveč je skočil v njega in ga med udarci vrgel na tla. V tem so prihiteli ostali gostje in se je tako prvi del prepira in pretepa končal.

Drugi del se je pričel s trenutkom, ko so hoteli Passutto in njegovi prijatelji zapustiti krožek. Pri vratih so naleteli na Kusa Bruna, ki jih je vprašal, kdo je pretepel njegovega brata. Ker so v tem od zadaj pritiskali k izhodu drugi gostje, so Passutto in prijatelji potisnili pred seboj Bruna, ki se je ujezil in boksnil Cervazzija. Slednji mu ni ostal dolžan in mu prisolil nazaj tako toplo, da je Bruno odletel po tleh. Ko je to videl Stelio Kus, je potegnil iz žepa ročni nož, da bi maščeval brata. Na srečo pa mu ga je neki Bercon Sergio še pravočasno izvil iz rok in tako preprečil najhujše. Nož je nato izročil mami obeh Kusov, katero so potem prvi počakali, jo prepoznali in se tudi nad njo maščevali.

Policija je prvi dan aretirala samo Luina in Gianporcara. Vse ostale je polovila naslednji dan. Končali bodo pred tukajšnjim sodiščem, medtem pa v zaporu premišljevali, če se je vredno za vsako malenkost prepirati in tepsti.

Ukradli za 80.000 lir čevljev

Med včerajšnjim opoldanskim odmorom od 12.30 do 16 so neznani vlomilci razbili steklena vrata trgovine s čevlji v Ul. Madonnina 8 in tako prišli v notranjost prodajalne. Ker se jim je verjetno zelo mudilo, so odnesli s seboj samo 12 parov čevljev v vrednosti 80.000 lir.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Nedelja 26. februarja
Matilda, Sodka

Sonce vzide ob 6.50, zatone ob 17.46. Dolžina dneva 10.56. Luna vzide ob 10.54, zatone ob 3.00.

Jutri ponedeljek 27. februarja

SPOMINSKI DNEVI

1940 *začetek vojaških akcij v Julijski krajini. Ta dan je bilo zažgano in uničeno italijansko vojno skladišče v Klani, severno od Reke.*

1943 *so bili boji severnoprimorskega odreda na Tolminskem in v Baški grapi. Zavzeta je bila postojanka Zakriž.*

Prešernova proslava v Padričah

Pevsko društvo «Slovan» iz Padrič vabi na Prešernovo proslavo, ki bo jutri 27. t. m. ob 20.

Gostovanje prosv. društva „I. Cankar" v Nabrežini

Danes 26. t. m. ob 16 bo prosvetno društvo «Ivan Cankar» iz Trsta priredilo v Nabrežini (kinodvorana)

PEVSKI KONCERT

moškega, ženskega in mešanega pevskega zbora. Sodelovala bo tudi dramska družina in tamburaški zbor. Vabljeni vsi!

Pevski zbor «Slavko Škamperle» iz Sv. Ivana ima pevsko vajo v torek dne 28. februarja. Ker je to vaja pred nastopom prosimo, da se je udeleže vsi pevci in točno!

Pevski zbor Prosvetnega društva v Barkovljah bo imel v torek, 28. t. m. ob 20.30 važno pevsko vajo, kjer bodo dana navodila za bližnjo turnejo. Vsakdo naj si uredi posle tako, da bo na vaji prisoten in tudi točen.

Danes dve knjižni razstavi: v Barkovljah...

Prosvetno društvo v Barkovljah bo imelo danes 26. t. m. na sedežu društva (Franklovo) razstavo knjig. Poleg starejših knjižnih izdaj bodo razstavljene tudi vse najnovejše knjige.

Razstava bo odprta od 10. do 17. ure. Vabimo vse ljubitelje knjig, da si razstavo ogledajo in knjige kupijo.

Odbor

...na Proseku

Prosvetno društvo «Ivan Vojko» Prosek - Kontovel priredi danes 26. t. m. knjižno razstavo v Prosvetnem domu na Proseku. Razstava bo odprta od 9. do 20. ure. Vabimo ljubitelje slovenske knjige, da si razstavo ogledajo in si z nakupom knjig povečajo svoje knjižnice.

Današnje tekme na stadionu „Prvi maj"

NOGOMET:

ob 13.00: Opčine - Sv. Ivan;
ob 15.00: Montebello - Arrigoni.

ODBOJKA:

Sedem tekem s pričetkom prve ob 9.00 in zadnje od 12.00.

Ljudje v predmestjih naj si kar lomijo noge...

Ko se je v ponedeljek ob 23. uri vračal Zoretič Andrej po Ulici Bonafata v Barkovljah proti domu, je v temi stopil v meter globoko jamo, ter si nogo toliko okvaril, da če hujših posledic ne bo, ga bo vsaj noga bolela najbrž cel mesec. Naslednjega dne je šla Cok Dora po isti ulici k svoji materi. Zopet je bila tema, luknja je tudi še bila tam in nesreča je hotela, da je tudi Cok Dora šla z desno nogo v jamo, pri čemer si je izpahnila koleno leve noge, ki je ostala zgoraj. Sedaj ima koleno v gipsu; točno se bodo posledice ugotovile šele čez osem dni.

Kako je prišlo do teh dveh nesreč? Podjetje, ki je hotelo postaviti nov drog za električno napeljavo, je dalo skopati na ovinku komaj 1,20 m široke ulice meter globoko jamo, širine in dolžine 60 oziroma 80 cm. Izkopana zemlja pa je bila naložena ob hiši št. 38. Jamo so izkopali v ponedeljek 20. t. m. ob 17.30. Od tedaj pa do srede popoldne je ostala ta jama brez znaka, ki bi pešce v temi opozarjal na nevarnost. Če namreč k vsemu temu povemo še to, da ta pot ni razsvetljena in da je kljub lepemu imenu prav za prav le grd, ozek in razdrapan klanec, ki je ponekod širok komaj 80 cm z visokimi zidovi ob straneh, tedaj bo nekoliko razumljivo, kako je lahko prišlo do omenjenih dveh nesreč. Čuditi se je samo, da jih ni bilo več, kajti hodijo vsi ljudje z gornje ceste k morju.

Koliko je bilo že prošenj in pritožb za razsvetljavo te ulice, toda doslej vse zaman. Občina ima denar za vzdrževanje cest samo tam, kjer se sprehaja gospoda. Mi smo pa samo za to, da plačujemo davke in da si lomimo noge.

POPRAVA CERKVE IN ŽUPNIŠČA V BORŠTU

Urad za obveščanje javnosti pri Vojaški upravi sporoča, da je oddelek vojaške uprave za javna dela sklenil danes s tržaško tvrdko Cherbes Clemente pogodbo za popravo po vojni poškodovane cerkve in župnišča v Borštu, in sicer za 967.070 lir.

DAROVI IN PRISPEVKI

ZA DIJAŠKO MATICO je darovala v počastitev spomina Ivane Barič, p. d. Čajkove družina Silvester Pregarc 500 lir.

ZA VOJNE SIROTE je darovala Amalija Zink v počastitev spomina pok. Josipa Pisani 500 lir. V isti namen je darovala Palmira Simič 500 lir.

ROJSTVA SMRTI IN POROKE

Dne 25. februarja 1950 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 8 oseb, porok pa je tudi bilo 8.

Poročili so se: nameščenec Luciano Alessio in gospodinja Bruna Faragona, dninar Karlo Pertot in gospodinja Frančiška Slavec, dninar Gioacchino Rozio in gospodinja Marija Micol, mizar Josip Lorenzi in bolničarka Josipina Tomšič, rokodelec Jakob Vascotto in gospodinja Marija Zega, agent angleške policije Wood Brian Lindley in gospodinja Bianka Munari, narednik ameriške vojske Kucera Elmer L. in šivilja Alojzija Bariko, uradnik Allegretto Ruggero in učiteljica Settimia Guido.

Umrli so: 71-letna Josipina Skilan, vd. Schillani, 91-letna Karla Maffei, vd. Gentilomo, 69-letna Neža Ipavec, por. Valentič, 63-letna Margarita Bortoli, vd. Alzetta, 75-letni Tomaž Torchetti, 61-letna Jožefa Ferrari, por. Vivanti, 51-letni Marcel Končina, 76-letna Ivana Hrovatin, por. Bari.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

NEDELJA 26. 2. 1950

7.00: Jutranja glasba; 7.15: Poročila v ital. in slov.; 7.45: Jutranja glasba; 8.15: Pester orkestralni spored; 9.00: Kmetijska ura (v slov in it.); 10.00: Folklorna glasba; 10.45: Za Hrvate v Bujščini; 11.15: Znani solisti; 11.45: Našim ženam (v slov.); 12.00: Glasba po željah (v slov.) 12.45: Poročila v ital. in slov.; 13.15: Glasba po željah (v slov.); 14.00: Pionirji iz Plavij; 14.30: Skladbe za mladino. 17.00: Za vsakega nekaj; 17.30: Glasba po željah (v slov.); 18.00: Oddaja za podeželje (v slov.); 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital. in slov.; 19.45: Sloven. nar. pesmi; 20.00: Iz del Vivaldija in Bacha; 20.45: Politični pregled; 21.00: Slušna igra (v ital.); 22.00: Športni pregled (v ital.); 22.10: Iz starejših oper in oratorijev; 22.45: Ritmična glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital. in slov.; 23.15: Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK 27. 2. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in slov.; 7.15: Jutranja glasba. — 12.00: Edward Lalo: Spanska simfonija; 12.45: Poročila v ital. in slov.; 13.15: Iz oper in filmov; 13.45: Športni pregled (v slov.); 14.00: Flavtist Boris Campa; 14.30: Pregled mednarodnega tiska (v ital. nato v slov.). 17.30: Veder popoldanski spored; 18.00: Glas mladih (v ital.); 18.15: Iz opernega sveta; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital. in slov.; 19.45: Ljadov: Osem ruskih narodnih pesmi; 20.00: Feljton (v ital.); 20.15: Mozart: Simfonija v D-duru op. 35 - nato lahka glasba; 20.45: Iz Tržaškega ozemlja (v slov.); 21.00: Pester koncertni spored; 22.00: Življenje jugosl. narodov (v ital.); 22.20: Orkestralna revija; 23.00: Zadnja poročila v ital. in slov.; 23.15: Plesna glasba.

Revizija v novinarski zbornici

Ob priliki priprav za letni občni zbor vabi predsedstvo novinarske zbornice vse člane, naj sporočijo na zbornici vse morebitne spremembe svojega novinarskega dela in z zbornico uredijo vse dolžnosti, to je, plačajo vpisnino 500 lir za praktikante in 1000 lir za publiciste, kakor tudi mesečno članarino po 50 lir. Revizija se bo zaključila 31. marca t. l. Svoje zadeve naj uredijo v zborniški blagajni (g. Milanese) v Ul. S. Pellico II, levo.

Nedeljska in nočna služba lekarn

NOČNA SLUŽBA

Biasoletto, Ul. Roma 16, tel. 52-18; Depangher, Ul. sv. Justa 1, tel. 94-115; Manzoni, Ul. Settefontane 2, tel. 90-965; Marchio, Ul. Ginnastica 44, tel. 95-417; Rovis, Goldonijev trg 8, tel. 80-09; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

NEDELJSKA SLUŽBA

Cammello, Viale XX Settembre 4, tel. 6511, Cedro, Trg Cedro, Trg Oberdan 2, tel. 6120 in 6274, Codermatz, Ul. S. Pietro 2, tel. 8038, Zeleni križ, Ul. Settefontane 39, tel. 90-857, Depangher, Ul. sv. Justa 1, tel. 94-115, Gmeiner, Ul. Giulia 14, tel. 95-767, Mizzan, Trg Venezia 2, tel. 4905, Praxmarer, Trg Unità 4, tel. 5478, Prendini, Ul. T. Vecellio 24, tel. 90-180, Rovis, Goldonijev trg 8, tel. 8009.

Nočna služba

Za hitrejše poslovanje v zvezi z javnimi deli

Glede na birokratsko poslovanje uradov angloameriške vojne uprave v zvezi z javnimi deli in spričo njenih samolastnih odločitev, ki se malo ali nič ne ozirajo na sklepe občinskega sveta, je ta na seji dne 14. t. m. izglasoval obširno resolucijo, ki ob zaključku apelira na VU, naj

1. prizna nujnost spoštovanja pravic občine in na podlagi tega dovoli občinski upravi opravljanje uradnih poslov, ki spadajo v njeno polnomočje ter naj ne zapostavlja njenega prestiža;

2. prizna okorelost birokratske organizacije, ki povzroča s svojim počasnim poslovanjem škodljive zamude in naj pospeši uradni postopek, potreben za izvedbo in dovršitev del.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

Danes 26. t. m. ob 16. uri gostovanje v PIRANU z igro PAVLA GOLIE

„Sneguljčica"

V sredo 1. marca ob 20. uri gostovanje v KOPRU z igro OSTROVSKEGA

„Donosna služba"

KINO

Rossetti. Ob 16 in 21: «Burlesca plesna revija.
Excelsior. 15.00: «Mademoiselle Du Barry».
Fenice. 14.45: «Velika zmaga» John Wayne.
Filodrammatico. 13.30: «Lassie mladič», Donald Crips.

•

Alabarda. 13.30: «Mayerlinška skrivnost», ljubezen Rudolfa Habsburškega.
Garibaldi. 13.30: «Totò išče doma».
Ideale. 14.30: «Ljubezen pod nilo» Sonja Henie.
Impero. 14.00: «Tarzan in čarobni studenec».
Italia. 13.30: «Mayerlinška skrivnost», ljubezen Rudolfa Habsburškega .
Viale. 14.00: «Nevesta na nakaznico» J. Cagney, B. Davis.
Vittorio Veneto. 14.30: «Zapeljevanje». R. Hayworth.

•

Adua. 14.00: «Desperados», Randolph Scott.
Armonia. 14.30: «V gorah bo tvoja», Betty Grable, J. Payne.
Azzurro. 14.00: «Kri na mesecu».
Belvedere. 14.00: «Veliki pobod».
«Ob morju». 13.45: «Angelska hiša», avstrijski film.
Marconi. 14.00: «Odpadniki».
Massimo. 14.30: «Uporniki iz pristanišča», Fred Mac Murray.
Novo Cine. 14.00: «Nesrečna dvogla», Tom Neal.
Odeon. 14.30: «Novi Robin Hood» Douglas Fairbanks.
Radio. 14.00: «Totò na dirki kroz Italije».
Savona. 14.00: «Cilj je Burma».
Venezia. «Pustolovec z brazgotino», Paul Muni, B. Karloff.
Vittoria. 14.00: «Pokolj v Fort Apache».
Sv. Vid. 16.00: «Notorius», Ingrid Bergman.

† S potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes naša ljubljena mama, proga itd.

JOSIPINA CUNJA roj. CERKVENIČ

mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek 27. t. m. ob 14.30 iz mestne bolnišnice na katinarsko pokopališče.

Trst 25. februarja 1950.

Žalujoča DRUŽINA

MALI OGLASI

PRODAM LEP LESTENEC (lu-ster) na sedem žarnic - Koritnik hotel «Slon» Ljubljana.

MODERNO ZAKONSKO SPALNICO IN ŠIVALNI STROJ PRODAM. Ul Gatteri 54 III., vrata

PRODAM dvojna vežna vrata stekli in železno pregrajo 2.35 1.30 m. Trst, Ul. Brandesia Urdih.

Zamenjam globok otroški voziček za kolo
RAMOVŽ — ZAVLJE štev.

Prodam rabljeno kuhinjsko opremo z vso posodo vred, 30.000 din
Naslov pri «Jugoreklamu» TYRŠEVA štev.

«ADRIA - EXPRESS» prireja 19. MARCA IZLET
v Postojno
18. MARCA, z odhod. ob 13 IZLET
v Ljubljano in na Bled
ter povratkom 19. popoldne
Vpisovanje za oba izleta zaključi 4. marca. Vpisuje in daje informacije «Adria Express», Ul. F. Severo 29-243 TELEFON štev.

Spalnice, kuhinje ter drugo pohištvo
domačega proizvoda dobite v
Ulici Vasari št. 6
CENE UGODNE

Šivilja izdeluje, popravlja in obrača ženske obleke po izredno nizkih cenah. Naslov na upravi lista v Ul. sv. Frančiška 20.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

Proračun izdatkov mestnega LO v Kopru znaša 21,662.000 dinarjev

Drugi sestanek mestnega ljudskega sveta

Smatramo, da je potrebno napisati nekaj besed o važnosti ljudskih mestnih svetov in njihovem delovanju. V Kopru se je sestal mestni svet prvič pred dobrim mesecem, pa so že vidni uspehi tega sodelovanja. Na drugem sestanku mestnega ljudskega sveta je bilo iz poročila o izvršenem delu razvidno, da je bilo več dobrih predlogov od strani mestnih svetovalcev že realiziranih. Bilo je podčrtano, da se je pri tem pojavila kot največja ovira pomanjkanje delovne sile. Eden od svetovalcev je pri tem dejal: «Vsak Koprčan bi moral čutiti potrebo, da o tem vprašanju razpravlja, stavi predloge in tudi materialno sodeluje pri gradnji in obnovi svojega mesta».

Tako je bil sprejet predlog svetnika Grija za zaščito in popravilo zgodovinskega vodnjaka na Trgu de Ponte. Dela so že v teku in se bo v sporazumu z vodstvom vodovoda popravil tudi razpršilnik, ki je ena najlepših privlačnosti tega vodnjaka.

Na prvem sestanku je bil sprejet sklep pregledati tista delavska stanovanja, ki so najbolj potrebna popravil. Odsek za gradnje pri mestnem LO je prejel več prošenj, ki so bile odobrene. Dela za popravilo se bodo pričela v marcu.

Dela za kanalizacijo Trga Brollo napredujejo. Prostovoljna udeležba je bila znatna, toda še vedno ne zadostna. Ta trg bo po izvršeni kanalizaciji tudi asfaltiran. V velik okras mu bo vrt, ki je bil napravljen lani in bo letos še lepše urejen.

Popravilo ceste Muda - Fructus je v teku in se je s prostovoljnim delom pripravilo precej kamenja za tlak. Pričela je tudi gradnja mestne ribarnice. Ta bo zaradi svoje velikosti zahtevala veliko dela, ki bo trajalo vse leto. Preureditev mestnih trgov in parkov bo končana do polovice marca. V načrtu pa je tudi naprava pralnice in likalnice. Tudi ta dela so se že pričela.

To so dela, ki jih vodi mestni LO. Poleg teh pa so v okrajnem in okrožnem merilu predvidena druga dela, ki se že izvajajo in ki so večjega obsega, kot gradnja šole, kanalizacija, gradnja hiš za delavce, dovršitev gradnja športnega stadiona in drugo.

Tovarišica tajnica mestnega LO je ob zaključku poročila podčrtala, da začenja tudi mesto Koper to leto kot prvo leto načrtnega gospodarstva. Vsi so pri tem poklicali da sodelujejo z nasveti in delom. Vsa dela bodo lahko izvršili Koprčani sami, ker so prav oni sami pri tem najbolj zainteresirani.

Na tem sestanku je bila pravtako podčrtana potreba popravila in gradnja delavskih hiš. Bilo je danih več predlogov, kjer naj bi se te hiše gradile. Tudi je prišla do izraza potreba ustanovitve odsekov svetovalcev za vajence, rokodelce, ribiče in kmete, katerih je v mestu polno. Tov. Maraspin je omenil tudi veselo praznovanje pusta, ki je imelo to leto značaj res pravega ljudskega veselja in se je izvršilo brez vsakih incidentov.

Proračun izdatkov mestnega LO znaša za to leto 21,662.000 din. Od teh za vzgojo in ljudsko kulturo 2,292.000 din. To je ponoven dokaz, kako skrbi današnja ljudska oblast za dvig kulturne razgledanosti ljudstva. Važno je tudi, da določa proračun 1,363.000 din za zdravstvo in socialno pomoč.

Prometna nesreča

Zvedeli smo o prometni nesreči, ki se je dogodila včeraj na cesti Koper - Smarje, naslednje:

Na cesti Koper - Šmarje se je pripetila včeraj prometna nesreča. Šofer Hrvatin Anton je vozil tovorni avto in zavozil v stran ceste tako, da se je avto prevrnil. Na avtomobilu je bilo 8 delavcev, od katerih sta bila dva takoj mrtva, 6 pa ranjenih, od teh 1 hudo.

Komisija oddelka za notranje zadeve je takoj odšla na mesto nesreče, nudila prvo pomoč ranjencem in odredila za njihov takojšen prevoz v bolnico.

Vse kaže, da je nesreče kriv šofer. Zato je bil pridržan.

Nova avtobusna proga Portorož - Koper - Divača

Avtobusno podjetje «Adria» v Kopru bo s 1. marcem 1920 uvedlo novo avtobusno progo, ki bo posredovala osebni promet na črti Portorož-Koper-Divača in nazaj. Avtobus bo imel zvezo z vlaki, ki vozijo iz Trsta proti Ljubljani in obratno, tako da bo zlasti za tiste, ki imajo male opravke v Sloveniji, že nato prikladen, ker se bodo v sili lahko že isti dan vrnili na kraj svojega izhodišča.

Odhod iz Portoroža ob 2.00,
Odhod iz Kopra ob 2.45,
Prihod v Divačo ob 4.45.

V Divači dobijo potniki zvezo za brzovlak, ki odpelje iz Divače v Ljubljano ob 4.55.

Nato se vrne avtobus iz Divače ob 9 in pride v Koper ob 11.

V Kopru se bo vsak potnik, ki bo imel pot v Portorož, lahko poslužil krajevne avtobusne proge ,ki pelje iz Kopra ob 13. uri v Portorož.

Poleg tega pa bo po prihodu avtobusa, ki pripelje zvečer iz Ajdovščine, nadaljeval avtobus iz Kopra vožnjo ob 20.45 uri naprej proti Portorožu.

Na zidove nove šole v Kopru so že postavili ostrešje

Dela pri gradnji slovensko-italijanske osnovne šole v Kopru hitro napredujejo. Prav te dni so postavili na dograjene zidove ostrešje in sedaj pripravljajo že za pokrivanje. V teku 12 dni bo šola pod streho, tako da bodo notranja dela lahko nadaljevali tudi v slabem vremenu.

Nismo še nič pisali, kako velika bo ta šola. Dolga bo 52 in široka 20 m. Imela bo 16 šolskih dvoran, polovico v pritličju in polovico v nadstropju. Že iz tega je razvidna velikost nove šole, ki raste na mestu, kjer so prej stali zloglasni zapori. Ne samo to. Ko bo dograjena, bo Koper sam veliko pridobil tudi na zunaj.

Ta šola, ki se dviga iz dneva v dan po zaslugi pridnih rok delavcev Italijanov, Slovencev in Hrvatov, bo pričala, kaj si želi danes demokratično ljudstvo našega okrožja.

Šli smo med te požrtvovalne graditelje novega in boljšega življenja. Dobili smo pri betoniranju strešnega žleba tov. Zgojfa Ivana, zidarja in voditelja jurišne brigade zidarjev, ki je najboljša od vseh brigad na tem gradilišču, kateri je imel poleg sebe vajenca, 14letnega Stoka Klavdija iz Cežarjev. Tov. Zgojfo je Furlan in izučen zidar. Mlademu vajencu Stoku posreduje svoje znanje. Na vprašanje, kako gre, nam je odgovoril: «Saj bo le za njega prav, če se bo dobro naučil poklica». Mladi vajenec Stok je že peti mesec v tej šoli in se tako praktično vadi za svoj prihodnji poklic.

Na tem gradilišču imajo dve brigadi zidarjev, dve tesarjev, eno kovačev, eno posebno za izdelovanje ploščic in štiri brigade zidarskih pomagačev.

Zadnjih 11 dni so vse brigade dosegle normo za povprečno 132 odst. Zelo jim je olajšalo delo, ko je «Edilit» dal na razpolago mešalni stroj za beton, katerega so pri podjetju sami skonstruirali. Ta stroj napravi sedaj 1 krat več dela, kot so ga prej delavci z ročnim mešanjem.

Najboljši delavci na tem gradilišču so tov. Glavina Pavel, vajenec, ki je vedno poln dobre volje do dela. Dalje Destradi Jakob, delavec, Kleva Ivan, zidar, Umer Vincenc, tesar, Collavin Anton, tesar, Domjo Florijan, kovač, Simonič Ivan, pomagač in Zgojfo Ivan, kot vodja jurišne brigade zidarjev.

V začetku februarja je sindikalni pododbor ustanovil delovne brigade in uvedel delovne norme tudi pri gradnji te šole. Že takoj prve dneve so bili vidni delovni uspehi novih brigad. Na podlagi teh uspehov so napovedali tekmovanje podružnici «Vino» v Skocijanu v naslednjih točkah:

1. katera podružnica bo više presegla delovno normo,
2. kje bo manj neopravičenih izostankov od dela,
3. kje bo vzornejša delovna disciplina,
4. kje bo prej izšel stenčas in kolikokrat,
5. kje bo več krajših sindikalnih in organizacijskih sestankov,
6. kje bo napravljenih več ur po normah v odstotkih od skupno izvršenih ur,
7. kje bo napravljenih več delovnih ur in
8. kje bo napravljenih več udarniških ur.

Sindikalna podružnica gradilišča «Vino» je to tekmovanje sprejela in sklenila, da takoj pričnejo tekmovati vse brigade na tem gradilišču. Poleg tega je sprejela še obvezo, da bo strešni venec kleti dovršen do 31. maja.

Neopravičene zamude škodujejo skupnemu uspehu

Gradbeno podjetje «Edilit» v Kopru je zaposleno trenutno pri delih, ki so izredne važnosti za gospodarstvo Istrskega okrožja. Tako gradi slovensko-italijansko osnovno šolo v Kopru, katere prvi trakt bo že danes ali jutri pod streho. Dalje je objekt kleti «Vino» v Škocijanu, gradnja hrvatske gimnazije v Bujah, ceste Šmarje - Nova vas in ceste v Strunjanu. O uspehih na vseh teh gradnjah poroča zadnja številka vestnika Edilitove sindikalne podružnice sledeče:

«Prav gotovo bi bilo morda težko doseči v mesecu januarju in februarju stoodstotno zadane naloge; toda če pomislimo, da je naš enoletni gospodarski plan realen, potem moramo priznati, da bi morala vsa naša gradilišča tudi v navedenih mesecih izvršiti predvideno delo. Da se to ni zgodilo, so temu krive razne pomanjkljivosti.

Govoriti o več ali manj dobrih uspehih, ne da bi jih imeli pogum objaviti, bi bilo napačno. Zato želimo, da nas vsi spoznajo za takšne, kakršni v resnici smo.

Ena glavnih pomanjkljivosti so pač neopravičene zamude pri delu. To je zlo, ki ga je treba na vsak način odpraviti. Za to bo morala tako naša sindikalna podružnica, kakor tudi vsak njen član delati na to, da uvedejo v delavske vrste čim večjo disciplino in opozarjajo vse tiste, ki na delo ne pridejo, da s svojo neopravičeno odsotnostjo zmanjšajo vrednost truda vseh ostalih tovarišev, ki so bili pri delu vestni. Zaradi tega je naravno, da vsi tisti, ki izostajajo neopravičeno od dela, ne bodo mogli pričakovati, da bodo prejeli od sindikalne podružnice nagrade ali druge gospodarske olajšave».

«Edilitu» gre vse priznanje, da je načel to vprašanje z vso resnostjo.

Koper

Nogometna tekma med reprezentancama cone B in Kvarnerom

V sredo 1. mrca t. l. ob 15. uri bo na stadionu v Kopru nogometna tekma med nogometnim moštvom «Kvarner» z Reke in nogometno reprezentanco Istrskega okrožja.

FILATELIJA NAJ ZAJAME tudi mladino

Občni zbor Filatelističnega kluba v Kopru

17. februarja je bil sklican v mali dvorani obnovljenega gledališča v Kopru redni letni občni zbor Filatelističnega kluba, katerega so se udeležili skoro vsi člani in filatelisti Istrskega okrožja. Predsednik tov. Fili Janko je otvoril občni zbor in po predlogu dnevnega reda očrtal v glavnih potezah razvoj kluba, ki je komaj pred enim letom štel 9 članov, danes pa je število njegovega članstva naraslo na 70.

Filatelija v napredni socialističnih državah ni predmet špekulacije, niti ne narodna trgovska operacija. Ona je tesno povezana s kulturnim razvojem naroda. Zaradi tega se delovanje Filatelističnega kluba našega okrožja ne sme omejiti le na starejše člane, stare filateliste. Zajeti mora predvsem mladino, katera se s zbiranjem znamk spozna z zgodovino in zemljepisjem posameznih narodov. Amaterji filatelisti se povežejo s filatelisti v inozemstvu in s to povezavo pride z njimi do izmenjave misli in idej.

Z močno organizacijo filatelije bomo v svetu zbudili zanimanje za našo preteklost — našo narodno osvobodilno borbo. Spoznali se bodo s svetlimi poglavji naše politično - socialne in ekonomske zgodovine. V znamkah najdemo naše zgodovinske osebnosti in naša socialistična stremljenja, kulturni in gospodarski napredek posameznih narodov Jugoslavije.

Končno je treba omeniti, da igra filatelija tudi važno vlogo pri umetniški vzgoji človeka, saj polaga moderna filatelija velik pomen ravno estetiki barv, t. j. umetniški vrednosti znamke same.

Na občnem zboru so bila sprejeta nova društvena pravila. Sklenjeno je bilo, da se bodo po večjih krajih, kjer je nad 10 članov, lahko ustanovili društveni filatelistični krožki. Sledile so volitve novega odbora in nato živahna diskusija. Sestanek je bil zaključen s srečolovom in licitacijo nekaterih serij znamk. S tem je nastalo med člani pravo zdravo in tovariško razpoloženje. Prepričani smo, da bo letos naš klub še bolj posegel v širino in vzbudil zlasti pri mladini zanimanje za to bolj kulturno nego športno važno organizacijo.

IZGUBLJENA OSEBNA LEGITIMACIJA

Tov. Orel Viktor iz Tomaja št. 37, okraj Sežana v Jugoslaviji, je zgubil svojo osebno izkaznico št. 35009. Pošten najditelj je naprošen, da odda izkaznico mestni postaji narodne zaščite v Kopru, ali pa na Center tiska.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

SPORED II. KONGRESA ZSM V ITALIJI

DANES BO V PROSVETNI DVORANI V PEVMI

II. kongres Zveze slovenske mladine v Italiji

Začetek ob 9. uri.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev kongresa in pozdrav;
2. izvolitev častnega in delovnega predsedstva;
3. izvolitev volivne in verifikacijske komisije;
4. pozdravni govor zastopnikov organizacij;
5. politični referat;
6. organizacijski referat,
7. diskusija;
8. odobritev programa;
9. volitve v glavni odbor;
10. zaključni govor in odobritev resolucije;
11. razno.

POPOLDNE OB 17. URI BO KULTURNI PROGRAM:

1. D. Nicodemi: «Postržek» (Scampolo), komedija v treh dejanjih;
2. nastop mešanih pevskih zborov.

MLADINA, BODI VEDNO V PRVIH MESTAH V BORBI ZA PRAVIČNO STVAR!

SEJA OBČINSKECA UPRAVNEGA ODBORA

Odobrenih 3,815.000 lir za zdravniško pomoč revežem

V Beli dvorani županstva se je sestal občinski upravni odbor pod predsedstvom župana dr. Bernardisa. Na seji so odobrili več sklepov, in sicer najprej 815 tisoč lir za zdravila, dodeljena revežem, vpisanih v občinski imenik v dvomesečju november-december. Nato so odobrili tudi potrošek 3 milijonov lir za sprejem revežev v občinske bolnišnice. Potrošek se bo zmanjšal samo v primeru morebitnih delnih povračil s strani prizadetih. Temu je sledila odobritev sklepa, po katerem bo občina poskrbela za napeljavo električnega toka, plina in vode ter napeljavo odtočnih cevi v one stavbe, ki jih Ina-Casas gradi v Ul. Ristori. Isto nalogo si je občina prevzela tudi za nove zgradbe, ki jih nameravajo zgraditi na Rojcah pri Standrežu za uslužbence podgorske predilnice.

Po odobritvi sklepa za vzpostavitev nove bencinske črpalke v Ul. Duca d'Aosta št. 74 in zamenjave občinskega zemljišča v Tržaški ulici za pričetek del, je občinski upravni odbor odobril med drugim še sledeče sklepe: potrditev imenovanja geometra Marija Bressa na za občinskega predstavnika v posvetovalnem upravnem odboru Tehnične trgovske šole: otvoritev prodajalne tobaka na mirenskem letališču; služba za odstranjenje smeti v begunskem naselju v Standrežu; prispevek za preureditev židovskega medobčinskega pokopališča v Gradiški; nakup semena in rastlin za občinske vrtove.

Nato so odborniki že vzeli na znanje poročilo o delu mestnih straž v letu 1949 in izrazili pohvalo stražam.

Ob zaključku seje so odborniki pregledali še shemo pravilnika davčnih komisij, ki jo bodo predložili v odobritev občinskemu svetu.

Ukradeno kolo so vrnili lastnici

Včeraj je leteči oddelek tukajšnje policije našel pred prodajalno tobaka št. 9 v Drevoredu XX. septembra zapuščeno žensko kolo. Po poizvedbah je policija dognala, da je kolo last Vignolini por. Streisser Onorine iz Ul. P. Zorutti, ki so ga ji neznani tatovi odnesli 17. t. m., kakor je sama prijavila policiji.

„POSTRŽEK" ob kongresu mladine v Pevmi

Po mrtvi sezoni, ki je trajala od toplih jesenskih dni pa vse do danes, nas je vest o dramskem nastopu podgorske igralske skupine veselo presenetila. Saj se je zdelo, da so nam v borbi za vse, kar je naše po vseh človeških pravicah, omagale sile. Zdelo se je morda, da so nam sredi najlepšega poleta strli krila in da je naše kulturno življenje zaspalo Matjaževo spanje. A vse to je bil le videz. Če bi pa pogledali po naših vaseh in prisluhnili ob popoldanskih ali večernih urah v naših društvenih prostorih, bi videli in slišali, da je naša mladina delovna in da se s svojim delom resno pripravlja, toda čakati mora ugodno priliko, da bo svetu pokazala plodove svojega študija in truda. In slednjič se nam je ponudila prilika.

Danes se bo vršil v Pevmi mladinski kongres. V prenovljeni in povečani dvorani se bodo zbrali zastopniki slovenske mladine, ki bodo prišli, da skupno s svojimi gosti razčistijo ozračje zmot, ki je značilno za dobo, odkar je krivična resolucija Informbiroja obsodila naše delo in prizadevanje za ustvaritev boljšega sveta in življenja. Naša mladina si bo začrtala pot za nadaljnje delo na političnem, gospodarskem in kulturnem polju, saj je ravno mladina tista, ki bo čez desetletje ali morda že čez nekaj let vzela v svoje roke vodstvo vsega našega življenja. Zato je delo in prizadevanje mladih res vse pohvale vredno.

Za zaključek dneva pa jim bodo podgorski igralci na povsem novem res lepo urejenem odru zaigrali Nicodemijevo komedijo «Scampolo». Ker so igralci že znani po svojih nastopih in uspehih iz prejšnjih let in ker so se z resnim delom pripravljali na današnjo uprizoritev, smo prepričani, da bo komedija res zadovoljila vse gledalce. Ponovitev komedije bo eno naslednjih nedelj, kajti z 5. marec pripravlja druga skupina podgorske dramske družine novo presenečenje.

Pevma s svojo dvorano, edino v deželi, kjer se bo lahko glasila naša beseda in pesem, bo postala vsaj začasno zatočišče nas vseh, ki nam je pri srcu rast naše kulture..

Darovi

V počastitev spomina pok. Alojza Gravnerja iz Pevme je N. N. daroval za Dijaško matico 2000 lir. Odbor se zahvaljuje.

Gospodarsko stanje prebivalstva naše pokrajine

10 odstotkov prebivalstva brezposelno

Oblasti bi se morale nad takim stanjem resno zamisliti

Posledice nenaravne razmejitve med Jugoslavijo in Italijo so vedno bolj vidne in težke. Ko ugotavljamo to dejstvo, se ne nameravamo zadrževati ob ravnanju oblasti, ki so jim nacionalne pravice Slovencev deveta briga, ker smo o tem že veliko pisali in našo ter svetovno javnost opozorili na težke prekrške oblasti v odnosu do slovenske manjšine. V pričujočem članku hočemo nakazati nekaj številk o brezposelnosti v naši pokrajini.

Nova razmejitev med Jugoslavijo in Italijo je bila napravljena brez ozira na gospodarsko strukturo teh krajev. Ko so velesile sklepale o določbah mirovne pogodbe, se niso resneje poglobile v gospodarsko življenje našega ljudstva, niso prišle do jedra dejstvu, da se je goriško gospodarstvo razvijalo v okviru enotnega gospodarskega sistema. Gorica, ki je bil upravno političen center te velike pokrajine, je bil tudi v gospodarskem smislu ono središče, kamor so se stekale vse gospodarske vezi. Mesto samo je nudilo okoliškemu prebivalstvu predvsem industrijske predmete; kmetje, ki so se zatekali v Gorico po opravkih, so obenem nakupovali stvari najširše potrošnje, ki so jih rabili za domačijo. Po drugi strani pa so v mesto prinašali svoje pridelke ter z njimi zalagali goriški trg z vsem potrebnim za preživljanje goriškega prebivalstva. Ta organska povezava mesta in dežele je ustvarjala glede na delovno silo nekako uravnovešenost, ali bolje rečeno, ustvarjala je tako delovne pogoje, da je bila brezposelnost če ne popolnoma odpravljena pa vsaj skrčena na minimalno število.

Dandanes je ta enotni in organski gospodarski sistem razbit. Neuvidevni ljudje, ki jih pri sklepanju mirovne pogodbe ni gnal dejanski interes ljudstva ter želja za izboljšanje njegovega gospodarskega življenja, temveč jim je služil akt mirovne pogodbe kot politična špekulacija, ravno ti ljudje so razdelili to pokrajino na dvoje, in sicer so ločili široko zaledje, ki je z gospodarskimi pridelki zalagalo mesto od politično upravnega in tudi gospodarskega središča goriške pokrajine. S tem da so potegnili državno mejo pred vrati Gorice niso razvozlali vozla, ampak so dejanski gospodarski položaj samo še bolj zaostrili in ga poslabšali na izključno škodo goriškega prebivalstva.

Prebivalstvo pokrajin priključenih k Jugoslaviji se je v prvem trenutku čutilo odrezano od centra, ki ga je dolga leta predstavljala Gorica; toda oblasti so temu kaj kmalu odpomogle, ker so z primernimi ukrepi preselile upravo v Postojno, ki se prav te din seli v novo zgrajena poslopja v Novi Gorici.

Popolnoma drugačno pa je bilo stanje pod Italijo. V Gorici, ki so jo pričeli poveličevati in povzdigovati do nebes ter slaviti zmago nad «slavi», se je takoj po priključitvi opazil neverjeten zastoj. Mesto je postalo mrtvo, promet se je skrčil le na nekaj prog v mestu in onih, ki so vezale Gorico z Italijo. Trgovine so bile prazne, obrtništvo pa je zašlo na slepi tir. Prva posledica tega stanja je bila brezposelnost. Številke brezposelnih so takoj prve mesece neverjetno poskočile. Oblasti so sicer skušale z uvedbo proste cone spraviti goriško gospodarstvo z mrtvega tira ter predvsem odpraviti brezposelnost, toda to jim kljub vsem milijonom ni uspelo, ker jim uspeti ne more.

Ko danes pregledujemo statistične podatke o brezposelnosti v naši pokrajini moramo ugotoviti, da se je število brezposelnih delavcev dvignilo na 12.000, od katerih je 7.000 moških in 5.000 žensk. Preračunano na odstotke, znaša število brezposelnih 10 odstotkov z ozirom na celotno število prebivalstva pokrajine.

Mislimo, da te številke najbolj zgovorno govorijo, v kakšno nesrečo je zašla naša pokrajina, predvsem pa njeno prebivalstvo, odkar so se velesile pričele igrati z življenjsko usodo tukaj živečega ljudstva.

Toda krivda tega stanja ne pada samo nanje, temveč so za sedanjo brezposelnost v polni meri odgovorne vladne italijanske oblasti, ki ne smatrajo za nujno niti za resno, da se pozanimajo in razmislijo nad takim stanjem. Njim je pač vseeno ali ljudstvo umira od lakote in hodi raztrgano po cestah; glavno jim je, da hlapčevsko zastopajo interese italijanskih veleindustrijcev in latifundistov.

ROJSTVA SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od 19. do 25. februarja t. l. 19 rojstev, 9 primerov smrti, 3 vknjižene poroke in 8 porok.

Rojstva: Manzoni Jurij, Marussi Gianfranco, Merega Walter Stanta Lavra, Mavri Palmira, Della Vedova Jurij, Pastrovicchio Aldo, Devetak Darij, Decolli Flavija, Lucianetti Ivan, Monti Aldo, Barba Anton, Maniacco Alojz, Bertini Faust, Galiussi Miranda, Casagrande Hektor, Kočijančič Silvij r(ojen mrtev) Kočijančič Klavdij (rojen mrtev), Rosso Renata.

Smrti: 66-letna trgovka Franceschin vd. Primožič Rozalija, 8 mesecev stari Pavletič Emil, 29-letna gospodinja Slejko por. Blasizza Marija, 26-letna šivilja Sfiligoj vd. Albani Marija, 24-letni agent Ciaralli Ivan, 66-letni črkorezec Viga Danijel, ..-letna šivilja Sfiligoj vd. Kovačič Stefanija, 30-letna kuharica Tu..el Marija, 64-letni uradnik Ciani Jožef.

Vknjižene poroke: uradnik Corrado Nikolaj in gospodinja Mazzari Ivanka, uradnik Mongado Jožef in šivilja Pintar Livija, podčastnik Ipavic Alojz in učiteljica Bregant Bruna.

Poroke: železničar Radinja Stanislav in gospodinja Sfiligoj Mavra, odvetnik dr. Sabato Rafael in gospodinja Pavlin Angela, delavec Cargnelut Angel in šivilja Luciani Klementina, policist Bandelj Bruno in gospodinja Lippi Lilijana, mehanik Bratuž Jurij in gospodinja Komand Lavra, šofer Komavli Alojz in tkalka Saher Helena, mehanik Klavčič Bruno in tkalka Padovan Marija, delavec Crasselli Emil in tkalka Padovan Lojzka.

Občina Št. Lenart

V cementarni grozijo z odpusti

Do preteklega meseca sta v naši cementarni obratovali dve peči. V začetku tega meseca pa so eno zaprli. Pričakovati je bilo treba, da bo kot posledica tega odpuščenih z dela precej delavcev. Toda vodstvo podjetja jih je začasno zaposlilo drugje. Prepričani smo, da je to le začasna rešitev, ki ne bo preprečila, da bi čez čas delavce ne odpustili.

Ljudje, ki vidijo gospodarjevo namero, da bi se zmanjšala delavnost podjetja, njegovo namero ostro kritizirajo, ker ni v skladu z dejanskimi pogoji, v katerih se nahaja cementarna.

Podjetje je namreč dobro vpeljano ter ima potrebnega kamna za predelovanje v izobilju. Tudi odjemalcev je precej, ker je v okolici še vedno veliko pomanjkanje stanovanj in drugih zgradb, ki potrebujejo ta gradbeni material. Zaradi tega bi lahko brez vsake škode našli potrebno zaposlitev za delavce, ki jim grozi gospodarjev odpust.

Lastnik cementarne sicer skuša pomiriti ljudstvo z obljubo, da bo naslednjega leta odprl dve novi peči. Toda ljudje mu ne verjamejo in so prepričani, da so to samo prazne obljube in izgovori, da bi pomiril veliko nezadovoljstvo, ki ga njegovo delovanje povzroča med delavci.

KINO

VERDI. 15: «Volk iz Silskega gozda», S. Mangano.
VITTORIA. 15: «Henrik V.», L. Oliver.
CENTRALE: 15: «Nocoj vzide sonce», J. Jones.
MODERNO. 15: «Tragična tajnost», K. Hepburn.
EDEN. 15: «Heroj brez domovine», J. Wayne.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE!

Struna:	AVTOMOBIL, brošura	450 lir
Struna:	AVTOMOBIL, polplatno	520 »
Stekolnikov:	BLISK IN GROM, brošura	80 »
Podlimbarski:	GOSPODIN FRANJO, I. in II. del, polplatno	730 »
Kosmač:	NA SVOJI ZEMLJI, polplatno	310 »
Jurčič:	ZBRANO DELO, III. zv., platno	400 »
Kuznecov:	KAPITAL IN PRESEŽNA VREDNOST, brošura	50 »

Dobite jih v slovenskih knjigarnah v Trstu in v Gorici.

Slike iz Slovenije o gradnji socializma

V Kranju ob 101. obletnici smrti dr. Franceta Prešerna

Temu je sledila otvoritev tretjega «Delavskega odra», ki so ga ustanovili člani takratne «Jugoslovanske zveze». Njemu je sledil leta 1928 «Cankarjev oder», ki ga je ustanovilo socialistično usmerjeno delavstvo, organizirano v društvu «Svoboda». To društvo pa je bilo kmalu razpuščeno, nakar so ustanovili društvo «Vzajemnost», ki je nadaljevalo z odrskim delom. Vojna je vse gledališko delovanje prekinila. Po osvoboditvi so se igralci zbrali v en sam kolektiv, ki je v začetku nastopal pod imenom «Mestno gledališče», pozneje pa se je preimenoval v «Prešernovo gledališče».

Kako se je razvilo gledališče po vojni, nam povedo številke. Leta 1945-1946 so odigrali 12 dramskih del z 90 predstavami in 6 gostovanji. Leta 1946-1947 so dali 7 premier, 2 ponovitvi s skupno 65 predstavami in 10 gostovanji. Leta 1947-1948 pa je gledališče dalo 7 premier, 1 ponovitev, skupno 70 predstav in 3 gostovanja. Leta 1948-1949 je bilo 5 premier, 1 ponovitev, skupno 67 predstav in 6 gostovanj. V letu 1949-1950 so imeli 1 premiero, 1 ponovitev, 1 plesno ponovitev, skupno do 8. februarja 16 predstav 2 gostovanji.

Preglednica prireditev nam kaže v zadnjih dveh letih upadek na številu prireditev. Ta sledi iz vedno bolj kritičnega gledanja na vsebino iger, kar je nujno privedlo do notranjih kriz v gledališču samem. Publika ni bila zadovoljna z mnogimi buržoaznimi tendencami in je vedno odločneje zahtevala vsebinsko kvalitetnejšo igro. S spremembami, ki so bile izvršene v gledališču, je dano jamstvo, da bo mogel gledališki kolektiv dajati resnično napredno igro.

Avdicije 7. januarja so pokazale, da ima Kranj dovolj umetniško dovršenega ansambla, ki se mu mora zaupati častni naziv poklicnega igralca. Na podlagi tega in materialnih sredstev, ki jih je zagotovila ljudska oblast, so bili dani vsi pogoji, da je mogel okrajni ljudski odbor v soglasju z ministrstvom za kulturo in znanost razglasiti dosedanje amatersko gledališče za poklicno.

V novo življenje stopa oder z «Visoko pesmijo», prikazom Prešernovega življenja po romanu Ilke Vaštetove.

Tov. Bavdek je svoj govor zaključil: «Kot član izvršilnega odbora OLO — poverjeništva za prosveto, izjavljam, da je s tem poklicno Prešernovo gledališče v Kranju otvorjeno z naročilom, da bi gojilo naše pozitivne kulturne tradicije ter vneslo v svoje delo duha borcev za svobodo, pravico in napredek.

Ob zaključku predstave so predstavniki kulture in umetnosti čestitali in voščili novemu ustanovljenemu Prešernovemu gledališču mnogo uspehov na pravkar začeti umetniški poti. Tov. Brovč, sekretar mestnega komiteja, je v kratkem zaključnem govoru med drugim poudaril:

Zaključujemo slovesnosti, s katerimi je Prešernovo mesto Kranj ob 101. obletnici smrti dostojno proslavilo spomin velikega književnega genija, človekoljuba, znanilca lepših dni, dr. Franceta Prešerna. Naše delovno ljudstvo si je osvojilo Prešerna tako, kot v času NOB partizani — borci, ki so s Prešernovo zavestjo in s Prešernovo ljubeznijo in zaupanjem v vstajenje slovenskega naroda jurišali na najbolj utrjene sovražnikove postojanke in jih zavzemali.

V Kranju ne smemo govoriti le o gospodarskem ustvarjanju in dviganju, pač pa tudi o kulturni rasti delavskih množic, kar dokazuje, da delovno ljudstvo začenja živeti tisto življenje, ki je vredno zavestnega in ponosnega graditelja socializma, ki zna pravilno uporabljati pridobitve socialistične družbene ureditve.

Z uprizoritvijo «Visoke pesmi» prehaja Prešernovo gledališče v sklop okrajnega LO. Ustanovitev poklicnega gledališča bo viden mejnik v kulturni zgodovini mesta Kranja. Z odlokom o ustanovitvi poklicnega gledališča v Kranju je ljudska oblast dokazala svojo veliko skrb ugoditi potrebam in željam delovnih množic. Izvršila je v petem letu po svobodi to, česar nekdanji gospodarji v stoletjih niso zmogli in še danes v mnogih kapitalističnih državah ne zmorejo. Sredi mnogih težav, ki jih povzročajo nasprotniki, ki bi radi zadržali našo rast, je tako uresničila davne želje kulturnih delavcev mesta Kranja. Prešernovo gledališče bo izpolnjevalo kulturne naloge in prisluhnilo potrebam delovnega ljudstva. Poneslo bo svoje umetniško delovanje tudi v vasi okraja ter tako postalo žarišče kulturnega delovanja Prešernovega Kranja.»

Kulturno - prosvetno delo v letu 1949

V okraju Kranj deluje 36 prosvetnih društev, od katerih so nekatera dosegla v idejnem in kakovostnem pogledu precej visoko raven. Igralskih družin je 45. Pri okrajnem tekmovanju, kjer je nastopalo 6 igralskih sekcij, sta pokazali največji razvoj SKUD — sindikalno kulturno-umetniško društvo — Železniki — in SKUD «Toneta Sifrerja» iz Škofje Loke. Pevskih zborov deluje v okraju 15. Najvidnejši je Prešernov zbor, ki je gostoval tudi v NR Hrvatski.

Nastopil je na okrajnem in oblastnem tekmovanju ter je kot najboljši pevski zbor prešel tudi v republiško tekmovanje. Zelo aktiven in kvaliteten je pevski zbor iz Dupelj, ki je slavil lani 20-letnico obstoja. 14 orkestrskih skupin v okraju dokazujejo, da je tudi glasbeno življenje zelo razgibano. Živahno delavnost in visoko kvaliteto sta pokazali sindikalna godba in orkester SKUD «France Prešeren» iz Kranja in «Ivan Cankar» iz Tržiča. Uspešno delujeta tudi mladinski harmonikarski zbor SKUD «France Prešeren», ki je bil na turneji na avtocesti, in harmonikarski trio iz Tržiča. Folklorne sekcije, katerih je v okraju 14, so prav tako pokazale, da bo ta umetnost v prihodnje vzbudila še večje zanimanje.

Poleg omenjenih deluje v okraju 20 ljudsko-prosvetnih svetov, 22 izobraževalnih tečajev, 3 likovne in 3 filmske sekcije. Dramatske sekcije so dale v preteklem letu 518 predstav, pevski zbori so imeli 223 nastopov, glasbeniki 158 nastopov in 144 folklorne skupine. Teh predstav in nastopov se je udeležilo nad 182.000 oseb.

Ljudskih knjižic je v okraju 43, sindikalnih pa 63, ki imajo skupno nad 32.000 knjig. V letu 1949 je bilo tudi 132 predavanj v 4 ljudskih univerzah, katere je obiskovalo 4545 članov. V preteklem tednu je bila otvorjena tudi okrajna študijska knjižnica, ki je združena s klubom kulturnih delavcev okraja Kranj. V okraju je še 21 kulturnih domov, v katerih se razvija kulturno-prosvetna dejavnost.

Za ohranitev spomenikov iz NOB je poskrbela posebna komisija, ki je pregledala vse tehnike in bunkerje ter odredila za njihovo varstvo in zaščito.

K vsemu temu moram dodati zelo razveseljivo dejstvo. Veliko število prireditev v preteklem letu (518 kulturnih, 525 pevskih), glasbenih in folklornih nastopov dokazuje, kako si ljudstvo želi izobrazbe. Ima pa tudi zelo razvit kulturno-umetniški čut ter zna izbirati med dobrimi umetniškimi deli. Bil je primer v vasi Visoko, ko so ljudje zapuščali dvorano ob uprizoritvi igre «Lovski tat». Najbolj priljubljena so dela Cankarja, Župančiča, Jurčiča, Finžgarja in Miška Kranjca. Celo manjše podeželske vasi so že uprizorile Cankarjevega «Kralja na Betajnovi».

Ljudska oblast briše sledove „2000 letne" rimske kulture

V tem okraju je bilo požganih 15 osnovnih šol, katere je ljudska oblast že vse obnovila v letih 1945-47. V letu 1948 pa je zgradila še dve novi šoli v Železnikih in Pševu. V Železnikih je sedemletka. Preteklo leto sta bili obnovljeni in pokriti veliki šoli v Žireh in Dupljah.

(Nadaljevanje sledi)

Ob sedmi obletnici smrti narodnega heroja Janka Premrla-Vojka

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pesem, ki so ji besede udarci po sponah, ki vežejo roke, in rime kot tiktakanje ure, ki šteje čas — novim velikim dnevom.

Zaživelo je v srcih novo upanje. Vžgalo se je v očeh nekaj novega. Skoro mračno — obupane so zrle prej naše oči na vse trdnjave, na žične ovire, na zaprte ceste, na goste fašistične postojanke, ki so bile povsod kot posejane.

Ime Vojko je vžigalo novo upanje, je vzpodbujalo k odporu. Ko smo slišali o prvih zelo uspelih akcijah Vojkove čete, smo vse drugače gledali na z bodečimi žicami zamrežene vasi in na mrzle železo-betonske trdnjave ter strojnična gnezda. V srcih se je zganilo, v očeh vžgalo. To ni bil več črni obup, da nas bodo fašisti s svojim vojnim strojem pomandrali.

To je bila tista velika zgodovinska ura, katero je navil heroj Vojko, da je drdrala venomer povsod: po mestih, trgih, vaseh, samotah, grapah, gozdovih, gmajnah in vrhovih gora. Tu se je oglasila v glasu strojnice, ki je nenadoma zaregljala iz zasede na črne okupatorje, tam se je oglasila v razpoku bombe, drugje zopet v obliki letakov z napisi: «Smrt fašizmu — svoboda narodu! Živeli partizani!» Tam zopet s pismom, ki ga je dobil na vratih izdajalec in odpadnik. Se se je oglasila z aktivistom, ki je opolnoči potrkal na vrata, prinesel novice o — slovenski vojski, ki bo pometla okupatorje z naše zemlje.

Vstajala je pomlad, taka pomlad, ki je še nismo doživeli nikoli prej.

Kaj naj še povem?! O idejni veličini heroja Vojka ne bo nikoli dovolj povedanega. Ljudstvo samo ga je že za časa borbe opletlo z vencem legendarnosti. Govorilo je o njem, kako je povsod in nikjer. Zdaj je v Gorici v družbi fašistov in sedi skupno z njimi v kavarni. Ko odide, dobijo na mizi listek z njegovim imenom. Drugič se sprehaja po cesti blizu Crnega vrha in ga dva orožnika aretirata. Pohlevno gre z njima. Nenadoma zabrlizga in . . . iz grmov skočijo partizani, osvobodijo Vojka, orožnika pa razorožijo in slečejo ter pošljejo v sami spodnji obleki nazaj v postojanko.

Zopet se pojavi v Gorici, kjer nalepi na lepake, ki obljubljajo za njegovo glavo 50.000 lir nagrade, na svojo sliko fotografijo Mussolinija, tako da je sedaj obljubljenih tistih 50.000 za glavo fašističnega kolovodje. In še je ljudstvo dejalo, da se Vojkovih partizanov ne primejo fašistične krogle. Nenadoma napadajo, obereje cele kolone, listje malo zašumi in že jih ni nikjer več.

Crnolasi in temnopolti mladi Vojko z ostro izklesanim obrazom, s katerega je sijalo dvoje rjavih oči, je bil ves prežet z duhom Gregorčičevega «Hajduka». Kako so se ga bali fašisti, pričajo tudi besede enega izmed članov Colottijeve kvesture v Trstu, ki jih je izrekel podpisanemu ob zaslišanju: «Ubili smo vašega vodjo, zato vemo, da bomo zmagali.»

Kako se je motil! Niti slutil ni, koliko desettisočev ljudi je prav Vojkova smrt dvignila v upor. Iz svojega skritega groba je še nadalje vzpodbujal Primorce, naj nadaljujejo z borbo do končne zmage. Partizani in aktivisti so si prisvajali po njegovem zgledu odločnost in drznost. Vojko jim je bil geslo njihovega dela na terenu med ljudstvom in v juriših na bunkarje. «Prebijmo obroč», je odmevalo ob Soči, ob Idrijci, ob Nadiži, po Krasu, Vipavski dolini, v Istri, Gorici in Trstu.

Danes nam je heroj Vojko bližji kot kdaj koli prej. V nas vseh je in v naših delih. Ko gradimo zadružne domove, mislimo nanj, ko se združujemo v kmečke obdelovalne zadruge, je z nami, ko govorimo o dvigu kulture, se naša misel spominja njega, ki je tako ljubil knjigo in učenje. Vse to so spomeniki njegovega dela, ki pišejo našo sedanjo zgodovino.

Ni še utihnila Vojkova budilka. Še slišimo njeno budnico, da naj varujemo, gradimo in krepimo našo ljudsko oblast. Vojko je svojim soborcem govoril, da nas čaka po zmagi še ena borba. Videl je daleč, zato je hotel svoje ljudi že naprej pripraviti. Vedel je, da bo razvoj naših ljudi v svobodi zahteval nadaljnje borbe.

Danes, ko je sedem let, odkar so prenehale sijati njegove odločne oči in je onemel njegov glas v črnovrških gozdovih, je naša pot že precej izglajena in stavba nove ljudske oblasti že precej zgrajena. Ce bi ne bilo Vojka in njemu podobnih, ki so pripravljali ljudstvo na upor, bi tega še ne bilo. Še nas spremljajo njegove besede: «Prebijmo obroč».Prebijamo ga kar naprej.

Ob teh ugotovitvah pa tudi praznujemo njegov spomin.

Ogarev

Evropa postaja toplejša

Vsi klimatologi trdijo, da živimo v začetku nove klimatične dobe. Nekateri raziskovalci so mnenja, da so tega krive eksplozije atomskih bomb. Vendar nimamo še zadostnih podatkov, da bi to tezo potrdili, ker od eksplozije prve atomske bombe v Hirošimi ni še preteklo pet let, torej premajhno razdobje, da bi s točnostjo preučili tako zamotano zadevo.

Mogoče pa je, da radioaktivni valovi, ki se po eksploziji širijo po vsemirju, res vplivajo na klimo v krajih eksplozije, najbrž pa nimajo nič skupnega s spremembo podnebja na zemeljski obli.

Na podlagi točnih opazovanj so prišli klimatologi do zaključka, da v zadnjih tridesetih letih postaja podnebje v Evropi, Severni Ameriki in Sibiriji toplejše. Ne smemo se pa dati varati od nekaterih zelo ostrih zim, ker odločilna je povprečna letna temperatura, in ta je večja od one pred letom 1920.

V Švici so opazili, da se že od leta 1850 dalje ledeniki talijo in krčijo; po letu 1920 pa se je ta proces pospešil.

Taljenje ledenikov in ledenih polj se opaža v vsej Severni Evropi, tja čez Groenlandijo in otočja Severnega ledenega morja. Obsežni predeli morja ob sibirski obali, kjer se ladijski promet še pred desetletji ni mogel vršiti zaradi kompaktnih ledenih polj, so danes precej prosti ledu in v arktičnih poletnih mesecih dalje lahko preplujejo celotno pot od Murmanska do Vladivostoka, a to seveda še vedno v spremstvu ledolomilcev.

Vzporedno s povišanjem temperature se je premaknilo proti severu tudi poljedelstvo. Na svojčas zaledeneli zemlji uspevajo dandanes žitarice in tudi breze ter iglasta drevesa se vedno bolj zasajajo v tundro.

To so torej neizpodbitni dokazi, da se ledena polja, sicer počasi, a vendar gotovo pomikajo proti severu.

Kakor Sovjeti naseljujejo severno Sibirijo, tako Američani s svoje strani naseljujejo severno Kanado in Aljasko. Seveda leži ta pospešena osvojitev Artike s strani Sovjetov in Američanov, ne samo v gospodarskih, ampak predvsem v strateškopolitičnih vzrokih.

S stopnjujočo se toploto se bodo pojavile tudi več ali manj daljše dobe suše. Ne povsod, vsekakor v naših severnih širinah potekata vedno vzporedno toplota in suša; ruski učenjaki so dognali, da v zadnjih desetletjih padavine v Arktiki pojemajo.

Torej niso brez vzroka glasovi, ki zahtevajo energičen boj proti suši v Evropi, Sibiriji in Severni Ameriki. Največji so sovjetski načrti, kakor nam je znano iz filmskih posnetkov, kateri so dokazali, da so nasadili z drevjem in grmičevjem široke pasove ozemlja pri Harkovu; ti pasovi imajo nalogo, da ustavijo vetrove, kateri prinašajo sušo.

O vzrokih sedanje toplotne periode in njenem trajanju ne vemo nič pozitivnega. Domneva se, da so se morali sončni žarki na severni polobli pojačiti in da ti žarki z večjo lahkoto prebijejo atmosfero. Zaradi kakega pojava je to nastalo, pa nam danes znanost ne da še nobenega prepričljivega odgovora.

Na južni polobli pa vladajo popolnoma drugačne klimatične razmere kot na severni. Razlika obstoji v tem, da na jugu prevladuje oceansko podnebje, medtem ko imajo na severnem tečaju, ki je obdan od kontinentov, kontinentalno podnebje.

Na jugu se niso še opazile nikake toplotne spremembe. Pred kratkim je tja odpotovala znanstvena ekspedicija, sestoječa iz angleških, norveških in švedskih raziskovalcev. Od tega znanstvenega potovanja se pričakujejo važna klimatična poročila.

Največ klimatologov v Evropi in Ameriki je mnenja, da gremo daljši toplotni klimatični dobi naproti.

Ali je doba, v kateri živimo, samo prehodna doba, je pač spet drugo vprašanje.

PITAGOROV IZREK JE ŠTIRI TISOČ LET STAR

Že dolgo časa so domnevali, da tako zvanega «Pitagorovega» izreka najbrž ni odkril Pitagora (570 — 508 pr. Kr.), temveč da je bil že znan starim Babiloncem, Egipčanom in Indijcem. To je deloma razvidno iz dejstva, da so obstajali v dobi XII. dinastije (okrog 2000

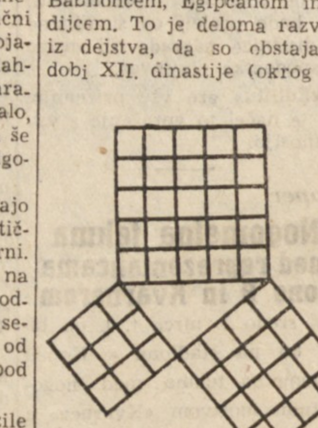

pr. Kr.) v Egiptu strokovnjaki, ki so jih Grki imenovali arpedonati, ki so znali načrtati na zemlji tloris zgradbe, posebno pa še svetišč, za katere je bila od verskih obredov predpisana določena orientacija.

Da so ti strokovnjaki narisali na zemlji pravi kot, so se posluževali vrvice, razdeljene z vozli na dvanajst enakih delov in s tremi palicami so to vrv napeli, tako da je tvorila trikotnik, katerega stranice so bile razdeljene na 3, 4, 5 enakih vozlov.

Zdi se, da je bilo to znano tudi starodavnim Indijcem. To je razvidno iz sanskritskih tablic Salvasutra iz l. 500 do 200 pr. Kr.

Lani pa je bilo končno ugotovljeno, da so ta «Pitagorov» izrek poznali že Sumerijci, narod, ki je živel okoli l. 2000 pr. Kr. v Mezopotamiji.

To so odkrili meseca novembra 1949 pri današnji naselbini Tel Harmel v bližini Bagdada, kjer se že več let vršijo arheološka izkopavanja malega sumerijskega mesteca Sadipur. Od 2400 do sedaj izkopanih glinastih tablic, pisanih v klinopisu, je bilo lansko leto izkopanih 200 komadov.

Med temi zadnjimi so se našle «knjige», ki vsebujejo Pitagorov izrek. Torej že pred 4000 leti so se morali sumerijski dijaki mučiti z geometrijo in skušali so razumeti, zakaj je pri pravokotnem trikotniku kvadrat hipotenuze enak vsoti kvadratov njegovih katet.

Dopisnik «New-York Timesa» iz Bagdada javlja, da so te glinaste tablice nepoškodovane in risbe ter pisava na njih čisto jasna in razločna, kot da bi bile šele pred kratkim izdelane.

Arheološki oddelek iraške vlade je prosil orientalske in geolcške institute v Združenih državah Amerike za sodelovanje pri prestavi s sumerijskim klinopisom pisanih glinastih tablic. Na podlagi odkritja «Pitagorovega» izreka in drugih znanstvenih tekstov bomo mogli sestaviti neke vrste enciklopedijo. Z izredno velikim številom «knjig» te glinaste knjižnice bomo imeli pregled znanstvenega delovanja tedanje dobe. Celotni prevod teh tekstov v klinopisu bo gotovo zahteval več let. Iraški arheologi in izvedenci te pisave so mnenja, da bo prišlo še do zelo zanimivih odkritij. Že do sedaj so našli matematične probleme, za katere so bili mnenja, da jih v starejši dobi niso poznali. Že pred dvema letoma je nastala senzacija, ko so v razvalinah mesta Sadipur izkopali tako zvani zakonik Ašimina, ki je za celih 200 let starejši od do sedaj prvega znanega pisanega zakonika Hamurabija.

Na vsak način moramo v zvezi s temi odkritji računati, da bo naše dosedanje znanje o razvoju kulturne zgodovine človeštva, na podlagi arheoloških odkritij v Sadipuru in v drugih krajih, v nekaterih točkah ali pa v celoti popravljeno in predrugačeno.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

ZSSR - največja žitnica sveta

Po poročilu B. Saveljeva, vrhovnega državnega inspektorja za določanje donosa poljedelskih kultur pri odboru ministrov ZSSR, je ZSSR pridelela v 1949 7,6 milijard pudov ali 123,8 milijonov ton žita. Leta 1940 so pridelali 7 milijard pudov, v bivši carski Rusiji pa 4—5 milijard pudov (primerjaj celokupno svetovno proizvodnjo žita, 1933 okrog 352 milijonov ton.) Kolhozi in sovhozi so dosegli svetovni rekord glede hektarskega donosa žitaric. Hektarski donos mlade pšenice je znašal 1949 101 stotov na ha ozimnega žita 73,5 stotov na ha, koruze pa 220 stotov na ha. O visoki stopnji mehanizacije sovjetskega poljedelstva govori število strojno-traktorskih postaj. Teh je bilo konec 1949 leta 8100 ali 1.031 več kakor v 1940. V sibirskih, severnokavkaških in povolških kolhozih je mehanizacija dela dosegla 90 odstotkov.

Med gentlemani in „herrenvolk"- ovci

ECA je izdala memorandum k zapadnonemškemu gospodarskemu poročilu o pričakovanem razvoju v pridodnjih letih.

To poročilo imenuje ECA za «defetistično» ker napoveduje brezposelnost še 1,800.000 Nemcev. Odgovor ECA-e je bil v Zapadni Nemčiji zelo neprijazno sprejet in bonski kancelar Bluecher si ni pomišljal imenovati ga «privatne stilistične vaje nekaterih ameriških gentlemanov, ki so nastavljeni v Frankfurtu».

Ta polemika je karakteristična za odnose med zapadnonemškimi in ameriškimi činitelji in kaže na mačjo godbo, ki je nastala zaradi nepremišljene gospodarske politike v Zapadni Nemčiji.

Podpredsednik dr. Bluecher je odpotoval sedaj v ZDA, da bi se tam pogajal o povečanju zapadnonemškega izvoza v ZDA.

KINO NA OPČINAH

predvaja na splošno zahtevo samo še danes, v nedeljo 26. t. m. s pričetkom ob 16 svetovno znani velefilm

«600 konjenikov jaha v naskok»

V glavnih vlogah Errol Flyn in Olivia de Havilland.

Nad vse zanimiv spored prihodnjega tedna obsega:

V ponedeljek in torek nekaj veselega na tej šepasto kisli zemlji, to je film

«Ta svet je čaroben»

V sredo in četrtek pa nekaj za bogate in reveže

„Vreča zlata"

V petek in soboto pa se bodo zabavali stari in mladi z vražjim filmom

„SINGAPUR"

Prihodnjo nedeljo in ponedeljek, 5. in 6. marca, pa bo zazibal vse v pomladne sanje film

«Za vedno tvoja in še en dan več»

V vseh filmih so v glavnih vlogah svetovno znani in splošno priljubljeni igralci.

OB JUGOSLOVANSKEM PRIZNANJU VIETMINHA

130.000 FRANCOSKIH BAJONETOV PODPIRA BAO DAJEVO «NEODVISNO DRŽAVO»

Doba kolonializma gre k zatonu. Dolga desetletja sta zlasti Francija in Anglija izžemali najbogatejše pokrajine sveta, odnašali njihova naravna bogastva in se trudili, da med primitivne narode, ki so jim bili podložni, ne zasije najmanjši žarek omike, ker bi to moglo škoditi njihovemu položaju. Nazoren primer za to je bila ravno francoska Indokina, ali kakor se v svojem jeziku imenuje Vietnam - Dežela juga, kjer živi drobno, toda odporno ljudstvo, ki šteje 25 milijonov prebivalcev. Pokrajina je bogata naravnih zakladov in surovin ter ima v svojih severnih predelih velika ležišča cinka in cina, mangana in premoga, poleg nepreglednih pragozdov tropičnega lesa, obenem pa je znana kot zakladnica riža na južnem delu Daljnega vzhoda.

Zadnja svetovna vojna je tudi tukaj ustvarila stanje, na katerega Francozi očitno niso bili pripravljeni. Cim je Francija leta 1940 položila orožje, torej še mnogo prej nego je Japonska stopila v vojno, so mislili Francozi, da bodo z mešetarjenjem preslepili Japonce, vendar je bil upeh le ta, da so ti brez strela zasedli francoske posesti na Vzhodu. Združili so Anam, Tonkin, Kočinčino v eno državno enoto kot del nameravane «Velike vzhodne Azije» po vzorcu svojih nacističnih učiteljev v Evropi. Na čelo so ji postavili «cesarja» v osebi zavaljenega gospodiča Bao Dai-ja, ki je bil vzgojen in živel po idealih indijskih maharadž. Že pred tem je imel poklic cesarja, čeprav v dokaj manjšem Anamu. V novi donosni in prijetni službi je ostal do leta 1945, ko se je zrušilo japonsko kolonialno carstvo in z njim prestol Bao Dai-ja. Možakarju je postalo vroče in, ker se je verjetno bal, da bo treba polagati še kake račune, jo je hitro odkuril med svoje francoske zaščitnike na riviero Južne Francije.

Indokino pa je prevzel mož čisto drugega kova po imenu Ho Ci Minh, ali «striček Ho», kakor ga imenuje ljudstvo. Borec pri 50 letih, ki je za časa japonskega suženjstva pozval svoje ljudstvo k oboroženi ustaji. Medtem ko je Bao Dai užival po prekrasnih palačah in se šetal po svojih orientalskih haremih, je Ho v džungli prežal s svojimi ljudmi na sovražnika. Ljudstvo mu je sledilo, tako da mu je že za časa borbe uspelo postaviti one temelje oblasti, ki je edino lahko prevzela vodstvo države, ko se je zrušila japonska uprava. 2 septembra 1945 je bila razglašena svobodna vietnamska republika s predsednikom Ho Ci Minhom, ki je bil širokosrčen dovolj, da je med svoje vrste sprejel kot sodelavca tudi dotedanjega japonskega oprodo Bao Daija. Toda ta je bil očitno vajen lažjega dela in je kmalu izginil. Spomladi leta 1946 so bile izvedene po vsem Vietnamu demokratične volitve, ki so pokazale ogromno zaslombo, katero je uživala nova vlada med ljudstvom. Oprt na te dokaze je šel Ho v Pariz, da sklene s Francijo državni sporazum, na podlagi katerega naj bi postala nova republika svobodna in neodvisna država. Sicer je bil tak dogovor sklenjen že prej med Hojem in francoskim vojaškim predstavnikom v Indokini, vendar je hotel Ho urediti položaj svoje države neposredno z dosedanjo kolonialno silo. V Parizu pa niso kazali nobenega nagnjenja, da bi se sporazumeli z novo republiko, ki si je svojo neodvisnost priborila že sama od okupatorja, katero so tudi že sami priznali. Zavlačevali so pogajanja z namenom, da o pravem času prelomijo dane obveze. Še ko je Ho s častne tribune francoske vlade na Trgu Bastille gledal ob francoskem narodnem prazniku mimohod francoske armade, je tedanji ministrski predsednik Bidault verjetno računal, kako bi se znebil neprijetnega gosta. Tako se je tudi potem zgodilo. Decembra istega leta se je izkrcal v Vietnamu francoski ekspedicijski zbor, ki je brez napovedi napadel novo republiko v glavnem mestu Tonkinu. Tako se je med granatami in bombami zrušilo francosko vietnamsko sodelovanje in začela se je krvava vojna, ki naj bi oropala vietnamsko ljudstvo svobode in postavila znova na noge francosko kolonialno carstvo na Daljnem vzhodu, Francijo samo pa zapeljala v nevarno igro, ki se je sedaj prav za prav šele začela.

Ho Ci Minh

Doslej Francozi pri svojem podvigu niso imeli nobene sreče, ker se Vietnamci bore z veliko žilavostjo in neverjetnim požrtvovanjem. Pri tem jim odločno pomagajo tudi francoske delovne množice, ki ne dopuščajo, da bi se na vzhod vozilo orožje in strelivo, ter skušajo na vsak način doseči, da bi se tam čimprej končala brezplodna vojna, v kateri Francija ob zatonu kolonializma nima kaj doseči. Ne pomaga Francozom niti, da se poslužujejo metod, ki so bile kot borbena sredstva že v minuli vojni obsojena, niti da imajo v svojih najemniških četah vse mogoče plačance. V tej stiski jim je prišel dobro celo Bao Dai, ki se je med tem izuril v Nici za dobrega nogometaša in ki v začetku ni kazal posebnega navdušenja za znova ponujani prestol. No počasi se je le udal, da bi postal «cesar». Njegova država se imenuje «neodvisna», vendar za ceno 130 000 francoskih bajonetov, ki to neodvisnost podpirajo, a ker je novi cesar zelo zmotljiv, potrebuje tudi lepo število francoskih svetovalcev. Da bo sedel še bolj trdno na prestolu, so ga blagohotno podprle in priznale Zedinjene države in Anglija, ne verujejo pa tako čvrsto v njegovo srečno zvezdo njegovi azijski sosedje in prijatelji, Indija, Pakistan, Afganistan in Burma, ki doslej na ves pritisk Anglosasov ne kažejo posebne volje, da stavijo svoj prestiž na kocko dvomljivega pustolovca.

Kdo naj bo v tem položaju pravi in zakoniti predstavnik Vietnama, ni težko odločiti. Ali japonski kolaboracionist, ki je v varni tujini že davno pozabil na daljne vzhodne kraje, ali borec za svobodo svojega naroda, ki je svoj življenjski cilj že dosegel tako, da mu je bil že priznan, se pa mora sedaj zanj zopet boriti zaradi francoske kratkovidne politike, ki vodi svoj narod v pogubo.

S. J.

Demokratična republika Vietnam, ki je bila razglašena avgusta 1945 in s katero je jugoslovanska vlada sedaj navezala diplomatske odnose, obsega vzhodne pokrajine bivše francoske kolonije Indokine — Tonkin, Anam in Kočinšino. Na severu in na severovzhodu meji na LR Kitajsko, na vzhodu jo obliva Rumeno morje, na zahodu in jugozahodu pa meji na pokrajini Laos in Kambodžo, ki sta vključeni v «Indokitajsko federacijo» v sklopu «Francoske zveze». Razen nekaterih večjih mest (Saigon, Hué, Hanoi), kjer so francoske posadke, je vsa dežela pod nadzorstvom demokratične vietnamske vlade. Demokratična republika Vietnam meri približno 330.000 kvadratnih kilometrov in ima skoraj 20 milijonov prebivalcev.

Mladi fakir išče ženo

18 letni Portugalec Yogo da Gama nam prikazuje svoje sposobnosti in spretnosti kot evropski fakir. Prebod obraza z dolgimi iglami je njegova specialiteta, vendar se pusti tudi pičiti od strupenih kač in s tem dokazuje svojo imunost. Sedaj pa išče ženo. Morda bo tudi dobil kakšno, ki bo imela hujši pik od kač in vprašanje je, ali bo tudi tedaj tako brezbrižen.

GOSTILNA «ALLA SALUTE»

TRST, Ul. Slataper 18

LASTNIK (ŠTOKA) obvešča svoje cenjene goste, da je zopet sam prevzel gostilno

DOMAČA KUHINJA VSAK OBROK L. 200.-

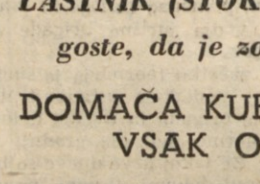

Prekrasni modeli Ženski in moški čevlji

TRGOVINA TREVISAN

Ulica Vasari 10

Oglejte si zalogo

Krznarstvo Mermolja

Trst, Ul. Coroneo 3, Telefon 38-18

Olajšave pri plačilu

Pod svobodnim soncem

SPISAL [signature] II. DEL

169

To noč, so Sloveni prvič slavili bojno slavje na obali Egejskega morja, prvič so poslušali šepetanje valov in v jutro jim je vzšlo sonce tako zmagovito in veselo kakor njih dedom še nikoli prej.

Begunci iz Topera so pripluli v Solun in z grozo govorili o barbarih, ki imajo urejeno vojsko, silno in številno, da prehodijo lahko z njo Helado. Stanovalci so se razburili, posadka je razposlala ogledníke, uglednì meščani so zakopavali dragocenosti v kleti in zapuščali mesto.

Edino enega v vsem mestu ni zaskrbelo, in ta je bil Epafrodit. «Usoda opravlja svoje delo», je preudarjal, zavit v filozofsko oglavnico. «Prišla je ura! Dopolnjena je mera Bizanca!» In še enega je vzradostila ta povest: Radovana, godca, ki je resnično prišel v Solun in se preobjedal ob Epafroditovem bogastvu. Zahrepenel je po zmagoslavnem hrupu, po raju deklet, po slovenski pesmi, ki je molčala v Solunu. Zato je oprtal plunko in se napotil v Toper. Vedel je, da nosi s seboj novo, veselo skrivnost za Iztoka in Rada. Gnala ga je slà po časti in hodil je spočit kakor mladec.

Pojavil se je nenadoma drugi dan po zmagi med Sloveni. Zapela je plunka, zapela pesem, narod je vzkipel in ga pozdravljal. Radovan pa je ponosno šel pred Iztoka, dvignil roko in izpregovoril z globoko slovesnostjo:

«Izpolnil sem prisego, Iztoče! Našel sem jo! Ljubinica živi in te pozdravlja in tudi tebe, Rado, dasi bi morala biti moja, ker sem jo otel jaz, ne ti, mladec».

Radu se je ožarilo mračno lice, v oči so mu stopile solze; razkrilil je roké in se zgrudil k nogám Radovanu, mu objel kolena in se razplakal od veselja.

Kakor drhtavica radosti je prešinilo vojsko, ko je zvedela povest, da Ljubinica živi. Zakaj velik je bil njen sloves v Slovenih in velik pri Antih. Iztok je takoj odposlal pet najhitrejših jezdecev na sever v gradišče, da vzradosté očeta Svaruna, ki je v polmračnem umu trpel silneje zaradi edinice kakor zbog devetih sinov.

Radovan je užival čast in slavo, kakršna mu ni bila dodeljena še nikoli.

Vse deklice so kurile kresove boginji Vesni in Devani ter vodile vesele raje. Iztok je velel narodu pokoj. Trume so sedele dolge ure na obali in strmeč zrle v nedogledno daljo po vzvalovljeni morski gladini, ki je še nikdar niso videle njihove oči.

Velmoži so poležkavali ob jagnjetini, si natakali vina iz rimskih vrčev, zaplenjenih v Toperu, in se radovali brezskrbno kakor na lastni zemlji.

Rado se je izpremenil, kakor se izpremeni groze polna noč ob sončnem vzhodu. Odkar je Tunjuš otel Ljubinico, je njegovo lice okamenelo. V mlado čelo so se zajedli mračni razori, krog stisnjenih ustnic so se zarezale globoke črte, oči so se poglobile pod sršeče obrvi, od koder so goreli samo plameni srda, gneva in maščevanja. Celo Tunjuševa smrt mu ni za troho ujasnila obličja. In ko je vodil svojo četo na pohod, je divjal tako strašno, da so se tresli pred njim vojščaki Sloveni in si ga niso upali ogovarjati, kadar je ležal po boju mračen in zamišljen sam ob svojem ognju.

In tedaj je na to od bridkosti postarano lice planila zarja. Kakor otrok se je smehljal, kakor jagnje hitel za godcem in ga prosil:

«Očka, govori, pripoveduj, kako si jo našel, kje biva ali je zdrava? Jeli hrepeni po svojem Radu? Govori, če ne —»

Godec ni bil radodaren s povestjo. Zavedal se je, da je njegova slava dosegla vrhunec in udobno mu je bilo vrh te slavne gore. Zato se je obotavljal.

«Govori, pripoveduj! Kakor otrok v babico siliš vame. Povedal sem, da sem izpolnil prisego. Dovolj! Če ti ni všeč, hodi za njo in jo išči, kakor jo je iskal Radovan in se na tem potu postaral od truda. Kdor hodi, se izhodi!»

Rado je otročje žalosten pomolčal in se tiho jezil, ko je godec vpraševal vojščake o pohodu, o plenu, o mrličih in o junaških činih.

«Očka, pij! Dobro in sladko je vince! Poglej, prinesel sem poln vrč»!

Rado je skušal godca zvedriti s pijačo, da bi se mu razvezal jezik.

Godec se ni branil čaše. Ko pa je izpil, je namrgodil lice, izpljunil daleč od sebe in rekel: «Dobro in sladko vince! Tako praviš ti. Jaz pa pravim, da sita vrana gladnj še nikoli ni verjela. Pri Epafroditu v Solunu sem si s takim vinom roké umival. Na bogove, ne lažem!»

Velmoži so se začudili.

«Ne lažem, pravim!» je ponovil Radovan in pljunil drugič.

«Pa kljub Epafroditovemu vinu ne bodi ohol in povej kje je sestra in kako si jo našel!»

Za godčevim hrbtom se je oglasil Iztok. Veljaki so se odmaknili in ga povabili k ognju vsi z velikim spoštovanjem. Zakaj odkar je narod pomnil, ni doživel tako slavnega pohoda, kakor pod Iztokovim poveljem. Celo Radovan je občutil nekaj, kar je sijalo iz Iztokovih oči kakor povelje.

Vendar ni prizanesel z besedo.

«Iztoče, ne pravi, da sem ohol, da ti ne rečem, da si ničemurnik ti, če tako govoriš z mano.

Nadaljevanje sledi

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame, rezane plošče, furnir, parkete in drva nudi najugodneje CALEA Trst viale Sonnino 24 Tel. 04419

Delavske moške obleke izdelujem po zmernih cenah. Naslov na upravi lista

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA S. FRANCESCO št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 • Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska • Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. • TRST